

પુસ્તકે છપાવવાના સર્વ હક પ્રકાશકે સ્વાધીન રાખ્યા છે.

સપ્રેમ ભેટ.

સ્વર્ગસ્થ શ્રીમતી મૂળીબેન ભોગીલાલ

ઝવેરીની યાદગીરીના અર્થે

સપ્રેમ ભેટ.

~~સપ્રેમ ભેટ~~ ગીરધર ભુવન, લેમીંગ્ટન રોડ, મુંબઈ નં. ૪ } આપનો
ભોગીલાલ અમરતલાલ ઝવેરી.

અસદાવાદ-સલાખોસરોડ, ધી હાયમંડ ન્યુગિલી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીલાલ છબનલાલે છાપ્યું.

અર્પણ પત્રિકા.

જેન શાસન ઉદ્ધારક પ્રવર્તનીય,

મહારાજશ્રી કલ્યાણસરીયના શિષ્યા

ગુરુશ્રીશ્રી સુભંગળાસરીય !

તમેને સતત ધર્મધ્યાનનો અભ્યાસ જાળવવાથી
પરિચીત થયેલ હોવાથી નાની વયમાં જાળવિધવા તરીકે
દુઃખ માથે આવી પડેલ તે અસારી અવસ્થામાંથી, જન્મ
મરણના બંધનો તોડવામાં સમર્થ બનું રૂપ આરિત્રનો
જત્રીશ વચની, ઉમરે તમેજી સ્વીકાર કર્યો; તમારી
સહાનુભૂતિ ધર્મ કાર્યોમાં મને તેમજ મારા કુટુંબીજનોને
પામ થઈતેવી ઉપદ્રાર વૃત્તિના અંગે આ લઘુ પુસ્તક
તમેને અર્પણ કરવામાં તમારા ગુરુશ્રી આચાર્યશ્રી વિજય-
મોહન સૂરિશ્વરની અનુમતિથી અર્પણ કરેલ છે.

મુંબઈ } ભોળીલાલ અમરતલાલ ઝવેરી.
તા. ૩૦-૬-૩૪

પ્રસ્તાવના.

“ તત્વભાવના ” ગ્રંથના મૂળ કર્તા શ્રીમાન માથુર સંઘના આચાર્ય મુનિશ્રી અમિતગતિ છે. તેમના જન્મ કાળ સંબંધી હજી સુધી પુરતી વિગતો મળી શકી નથી. માત્ર તેમના રચેલા ટેટલાક પુસ્તકોમાં પુસ્તક રચવાનું વર્ષ આપેલ હોવાથી તેમનો જન્મકાળ વિક્રમ સંવત ૧૦૨૫ લગભગ હોવો જોઈએ. શ્રીમાન આચાર્ય અમિતગતિ રાજા મુંજના વખતમાં થયા હતા. રાજા મુંજ ભોજરાજના કાકા થાય, અને માળવદેશના રાજા હતા.

આચાર્ય શ્રી અમિતગતિસૂરિએ રચેલા પુસ્તકોની યાદી નીચે મુજબ છે:—

સુભાષિત રત્નસંદોહ	તત્વભાવના
ધર્મપરીક્ષા	જંબૂદ્વીપ પ્રજ્ઞસિ
શ્રાવકાચાર	ચંદ્રપ્રજ્ઞસિ
ભાવનાદ્વાત્રિંશિકા	સાધર્મ્ય દ્વીપ પ્રજ્ઞસિ
પંચસંગ્રહ	યોગસાર પ્રાભુત

સુભાષિત રત્નસંદોહ સંવત ૧૦૫૦ તથા ધર્મ પરીક્ષા સંવત ૧૦૭૦ માં રચેલ છે. બીજા ગ્રંથોના રચનાના કાળ સંબંધી નિર્ણયાત્મક રીતે કહી શકાય તેમ નથી.

તત્વભાવના પુસ્તકમાં તત્વભાવોના સ્વરૂપનું વર્ણન ૧૨૦ શ્લોકમાં કરેલ છે, તેમજ સંક્ષેપમાં પ્રત્યેક વિષય ઘણી સુંદરતાથી વર્ણવેલ છે.

ભાવના દ્વાત્રિંશિકામાં ૩૨ શ્લોક છે. તેની કવિતા

નિવેદન.

“તત્ત્વલાવના” પુસ્તકનું પરિશીલન કરવાની તક શ્રીમાન્ અમિતગતિ આચાર્ય દ્વિત સુભાષિત રત્નસંદોહનું લાપાંતર પ્રગટ કરવા સારૂ શ્રીમાન્ આચાર્યના અન્ય પુસ્તકોના વાંચન કરવાના લીધે મળી હતી. શ્રીમાન્ અમિતગતિદ્વિત સુભાષિત રત્નસંદોહનું લાપાંતર મારા સહગત મિત્ર દયાળભાઈ ગંગાધર લઘુસાલીએ કરેલ હતું પરંતુ તેમાં કેટલીક ત્રુટીઓ રહી ગઈ હતી તેના માટે કેટલુંક લાપાંતર તેમના વડીલ જંધુના આગ્રહથી મારે કરવું પડ્યું. અને તે પુસ્તક વીર સંવત ૨૪૫૮ અને સને ૧૯૩૨ માં પ્રકાશિત થઈ ગયું હતું. પરંતુ શ્રીમાન્ અમિતગતિના અન્ય પુસ્તકોનું વાંચન કરતાં તત્ત્વલાવના પુસ્તકના પ્રકાશનના માટે મને ઇચ્છા થઈ હતી અને તે લાવના ક્ષણીભૂત થવાનો સમય દુઃખમય પ્રસંગના લીધે ઉદ્ભવિત થયો સુભાષિત રત્નસંદોહના પ્રકાશન પછી એકાદ વર્ષ વ્યતીત થતાં મારા ધર્મપત્ની શ્રીમતી મૂળીબેનને સુવાવડની અંદર ટુંકી માંદગી આવી પડી અને તેના લીધે તેમનો અમર આત્મા નશ્વર દેહનો ત્યાગ કરી ગયો તેની યાદગીરી માટે પુષ્પાંજલી રૂપે ઉપર્યુક્ત પુસ્તક પ્રકાશિત કરવા વિચાર થયો. જેથી તેવી ઇચ્છાને આધીન થઈ તત્ત્વલાવના પુસ્તકનું લાપાંતર કરવા સારૂ મન પ્રેરાયું હતું. પુસ્તકમાંના શ્લોકો ભર્તૃહરિ શતકની જરોળરી કરી શકે તેવા સરલ તથા બોધદાયક છે, એટલે તેવું ઉપયોગી પુસ્તક

વાંચક વૃંદના હાથમાં મુકવા ગારૂ આ પ્રયત્ન કરેલ
તો તેના વાંચનથી વાંચકવૃંદને સહજાનનો લાભ થાય
યોગના માર્ગ તરફ પ્રેરણા થાય તેવી ભાવનાથી આ પુસ્તક
વાંચકવૃંદના હાથમાં મુકવામાં આવે છે, અને તેનો વાંચ
વૃંદ સહઉપયોગ કરે તેમ ઇચ્છી હું વિરમું છું.

સંવત ૧૯૯૦ }
ભાદરવા વદી ૮ }
તા. ૩૦-૯-૩૪ }
મુંબાઈ નં. ૪ }

ભોગીલાલ અમરતલાલ ઝવેર
પ્રકાશક.

ગુરૂણીશ્રી સુમંગળાસરીજીનું દુકં જીવન ચરિત્ર.

હાલના સમયમાં જીવન ચરિત્ર લખવા એટલે કે પ્રસ્તુત સર્વે ગુણોનો સમાવેશ તેમાં થઈ જાય તેવી પદ્ધતિ જોવામાં આવે છે. માટે તેવો અપવાદ ના થાય તેવી લીતિથી દુકંમાં જીવન ચરિત્ર લખવામાં આવે અને અન્યજનને પ્રશંસનીય જરૂર લાગે તેવા શુદ્ધ સારા ગુણો લાવશીલ વ્યક્તિમાં મળી શકે તો તેવા ગુણોનું યથાર્થ વર્ણન કરવું અનુચિત ના ગણાય તેવા એક વ્યક્તિ સુમંગળાસરીજીને ગણી તેમનું જીવન ચરિત્ર લખવા પ્રયત્ન કરેલ છે. ગુરૂણીશ્રી સુમંગળાસરીજીનું સંસારીક નામ શ્રીમતી માણેક બેન હતું. તેઓનો જન્મ રાજનગરમાં શેઠ મંછારામ ગોકળદાસ મુનસફના પૌત્ર શ્રીમાન અમરત-લાલ યુનીલાલ ઝવેરીના ધર્મ પત્ની ગંગાબાઈની કુક્ષિએ સંવત ૧૯૫૧ ના ફાગણ સુદી ૧૧ ને શુક્રવાર તા. ૭ માર્ચ ૧૮૯૫ ના રોજ થયો હતો.

બાળપણમાં અભ્યાસ કરવાની તીવ્ર બુદ્ધિના લીધે તેમણે ઉચ્ચશાળામાં દરેક વર્ગમાં ઉચ્ચ પદવી મેળવી હતી. તેમજ તેમના સહાધ્યયી તરીકે ગંગાસ્વરૂપી શ્રીમતી ગંગાબેન બાલાભાઈ ઝવેરીને મેળવવામાં ભાગ્યશાળી થયા હતા કે જે મહાત્મા ગાંધીજીના શિષ્યા તરીકે કામ કરી રહ્યા છે. તેમનો અભ્યાસ સમયાનુસાર ગુજરાતી પુસ્તકો

સુરતો હતો. પરંતુ સંસ્કૃત ભાષાનું જ્ઞાન મેળવવા ક-
 હતી એટલે થોડા સમયમાં તેવો અભ્યાસ શરૂ કરી શક-
 હતા. તેમનું લગ્ન સંવત ૧૬૬૬માં વડોદરા તરીકે
 મંડારામના ગૃહગત પુત્ર ભાઈશ્રી ચીમનલાલ માથે
 હતું. પરંતુ ભાગ્યવશાત્ તેવી જીંદગીનું સુખ ધાળીજ
 સુદતમાં નામ થવાનો દુઃખદાયક પ્રસંગ સંવત ૧૬૬૭
 જ્યેષ્ઠ સુદી ૬ના રોજ ભાઈશ્રી ચીમનલાલના દેવગત થવા
 તેમને પ્રાપ્ત થયો. નાનીવયમાં કોઈ સંબંધીનું મૃત્યુ જોવા
 પ્રસંગ પડેલ નહિ હોવાથી આવી વૈધવ્યની આફત પોતા
 માથે એકાએક વીજળી માફક આવી પડી તેના લીધે તેમ
 તથા કુટુંબી સ્નેહમંડળને ઘણું દુઃખ લાગ્યું. કેટલોક સમય
 વીંત્યાબાદ ધર્મ ઉપરની પ્રવૃત્તિ પ્રમાણમાં વધતી ચાલી
 વૈધવ્યના પંદરેક વર્ષ દરમિયાન જુદી જુદી જાતની ના-
 તપશ્ચર્યાઓ કર્યાબાદ આરિત્ર રૂપી રત્ન મેળવવા પ્રવર્તન
 સાધવીજી કલ્યાણશ્રીજીના સતત ઉપદેશથી સંસાર અસ-
 જાણી ઈચ્છા થઈ ત્યારબાદ સર્વે કુટુંબીઓએ રાજપુશી-
 રત્ન આખ્યા બાદ સંવત ૧૬૮૩ના માગશર સુદી ૩ના રો-
 તેવું આરિત્રરૂપી રત્ન અંગિકાર કરવા તેઓ ભાગ્યશા-
 થયા. અને પોતાના પિતૃકુળમાં તથા શ્વસુરકુળમાં અલંકાર
 તરીકેની વ્યક્તિપણાનો અલોપ થયો. તેમના સહુજીવનું થયા
 વર્ણન આરિત્ર ધારી પોતે થયેલ હોવાથી આપવું ઉચિત
 નથી, કારણકે સંસારનો ત્યાગ કરેલ હોવાથી તેઓ ઉપ-
 રાગ કરવો તે પણ ધર્મ દ્રષ્ટિએ દોષ રૂપ લાગે છે. છતાં

માગણીના હીધે એટલું કહ્યા વગર રહી શકાય તેમ નથી
 કે તેઓને મારા પ્રત્યે એક વડીલ બંધુ તરીકે માન હતું
 તેમજ મારા વિચારો ઉપર તેમને પણ વિશ્વાસ હતો,
 પોતાની જાંઘનીના અવનવા પ્રસંગોમાં તેમજ માથે આવી
 પડેલ વૈધવ્યપણામાં ખાસ સહાનુભૂતિના માટે તેઓ
 ક્રમેશાં અપેક્ષા રાખતા હતા. અને તેઓના સ્વરણ શાંત
 સ્વભાવના અંગે મારી જાંઘની અનેક ગુન્થવણોમાં મને
 સહાયભૂત થયા હતા. તેમનો માતાપિતા તરફ પુન્યભાવ
 તેમજ નાના બંધુઓ તથા બેનો તરફનો સ્નેહભાવ એટલો
 વધારે વિસ્તીર્ણ હતો કે અત્યારે ચારિત્ર અવસ્થામાં પણ
 તેમની જાલપર ગુરૂણીશ્રીનું નામ નહીં આવતાં સ્નેહાળ
 નામ માણેકબેન જલદીથી ઉચ્ચારાઈ જાય છે. અન્ય
 વ્યક્તિઓના ઘણા પ્રસંગો ઘોડા વખતમાં તેમને પડ્યા
 હતા ને તેમની તરફથી પણ તેવીજ લાગણી તેમના તરફ
 હજી સુધી ટકી શકી છે. તે તેમના ગુણોનું ગાન સિવાય
 બીજું શું હોઈ શકે. આવું રત્ન અમોને પ્રાપ્ત થયું
 જેમનાથી શ્વસુરકુળ તથા પિતાકુળ ઉન્નવલિત થયું તેવા
 શુભ વ્યક્તિત્વનું જીવન અન્ય જનોને માર્ગદર્શક થઈ પડે
 તેટલી ઈચ્છા રાખી આ જીવન ચરિત્ર અત્રે સંપૂર્ણ કરું છું.

સુંબાર્થ -

તા. ૩૦-૯-૩૪

ભોગીલાલ અમરતલાલ અવેરી.

સ્વર્ગસ્થ શ્રીમતી મૃણાલેન ભાગીલાલ ઝવે

[illegible][illegible]

2014年

श्रीमान् अभिषेकानि आपानं विद्वान्

न.प्र.सि.प्र.न.

(Grand Canyon area)

एतद्विनिष्कृतं विनाशायकं च विनाशायकम् ।

श्रीगुरुः शिरोधार्यः श्रीगुरुः शिरोधार्यः ॥

श्री गुरुभ्यो नमः श्री गुरुभ्यो नमः श्री गुरुभ्यो नमः ।

मार्गनिर्देशनादिभिः । अथ निष्कर्षः ॥३॥

[illegible]

महेश्वरान्तरादयः विभवे नमः सर्वोऽप्ययत्नः॥

निजिहस्य पापपापद्वये चक्षुष्यं चरतिष्ठते ॥

चादिभाष्यतन्त्रमः क्षयस्तः कोनार्द्धदिनेति ।

देवात्मात्मसमाहितस्य सकलाः संपत्तिरु मे वासनाः ॥२॥

તત્વભાવના

હે હનેંદ્ર ભગવાન, મારા સળગા દિવસો અર્ધતની ભક્તિની લીનતામાં, નિર્ગળ હન વાળીના અભ્યાસમાં, અન્યલોકના અપવાદના અગોલાપણામાં, શક્તિવાન લોકોની કિર્તિના માનમાં, આરિત્રને માટે ચિત્તના ઉદયમાં, કૌપ આદિ શત્રુઓના નાશ કરવામાં અને પરમાત્મામાં પોતાના આત્માને લીન કરવામાં પસાર થાય. (૨)

આલસ્યાકુલિતેન મૂઢમનસા સન્માર્ગનિર્ણાશિના ।

લોભક્રોધમદપ્રમાદમદનદ્વેપાદિદિગ્ધાત્મના ॥

યેદ્દેવાચરિતં વિરુદ્ધમધિયા ચારિત્રશુદ્ધેર્મયા ।

મિથ્યા દુષ્કૃતમસ્તુ મો જિનપતે ! તત્ત્વપ્રસાદેન મે ॥૩॥

હે હનેંદ્ર ભગવાન, આળસથી અકળાએલા મારા મૂર્ખ મનથી સદ્માર્ગથી આડા જતાં અને પોતાના આત્મામાં લોભ ક્રોધ મદ પ્રમાદ મદન દ્વેષ આદિ ભાવનાઓથી લિપ્ત થવાના લીધે આરિત્રની શુદ્ધતાથી વિરુદ્ધ મારાથી જે જે કાર્યો થયા હોય તે સર્વે કાર્યોના પાપ તમારા પ્રસાદ વડે નાશ થાય. (૩)

જીવાજીવપદાર્થતત્ત્વવિદુષો વંધાસ્ત્રવૌ સંધતઃ ।

શશ્વત્સંવરનિર્જરે વિદધતો મુક્તિપ્રિયં કાંક્ષતઃ ॥

દેહાદેઃ પરમાત્મતત્ત્વમમલં મે પશ્યતસ્તત્ત્વતો ।

ધર્મધ્યાનસમાધિશુદ્ધમનસઃ કાલઃ પ્રયાતુ પ્રમો ॥૪॥

તથા મારા શત્રુ તરફ. સુખમાં સમુદાયમાં અગર
માણસોની સભામાં, નગરમાં અગર વનમાં, સુખમાં
દુઃખમાં, જીવવાપણમાં અગર મૃત્યુમાં સમાન રૂપે
સમતા લાવે રાજવામાં પસાર થાવ. (૬)

સુખે વા દુઃખે વા વ્યસનજનકે વા મુદ્દિ વા ।
ગૃહે વારણ્યે વા કનકનિકરે વા દૃપદિ વા ॥
પ્રેયે વાનિષ્ટે વા મમ સમધિયો યાંતુ દિવસા ।
દધાનસ્ય સ્વાન્તે તવ જિનપતે ! વાક્યમનઘમ્ ॥૭॥

હું જીનપતિ, સુખમાં અથવા દુઃખમાં, શત્રુ
અથવા મિત્ર તરફ, ગૃહમાં અથવા વનમાં, સુવર્ણન
લામાં અગર પત્થરમાં, પ્રિય વસ્તુ અગર અપ્રિયવસ્તુ
સમતા જીવિ રાજીને પાપ રહિત વાક્યને પોતાના
ધારણ કરી મારા દિવસો પસાર થાવ. (૭)

યે કાર્યં રચયંતિ નિંદ્યમધમાસ્તે યાંતિ નિંદ્યાં ગતિમ્ ।
યે વંદ્યં રચયંતિ વન્દ્યમતયસ્તે યાંતિ વંદ્યાં પુનઃ ॥
ઋદ્ધિર્વં યાન્તિ સુધામૃદં વિદધતઃ કૂપં સ્વનંતસ્ત્વથઃ ।
કુર્વન્તીતિ વિનુદ્ય પાપવિમુક્ષા ધર્મં સદા કોવિદાઃ ॥

જે નીચ લોકો નિન્દાને લાયક ખરાબ કાર્ય
અને જે પુણ્યનીચ લોકો પ્રશંસાને લાયક સારા કાર્ય
જે તેવા નીચ લોકો નીચ ગતિમાં જાય છે અને તેવા

[illegible]

အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။

[illegible][illegible]

महाराष्ट्र शासन : माहिती व जनसंपर्क विभाग, मुंबई

[illegible]

नानैः ननुमुनयं मुमुक्षुं मानिषेना स्वयम् ।

नामैषं विदुषं वचनमिदं मन्दमेतद्वचनम् ॥

इति भाष्यदेनि बुद्धिगमना गंगागमनदिनी ।

सायहृन्मनि निहृनि मन् कृन्तु दृग्व्यदभा-उदित्नी ॥१०॥

માર્ગે જોઈ છે, મારા પુત્ર છે, મારું ઘર છે, મારી

તત્વભાવના

માતા છે, મારી બેન છે, મારી પુત્રી છે, મારો શત્રુ છે,
મારું નગર છે, મારું ઘર છે, મારું વન છે આ પ્રમાણે
તુરંત બુદ્ધિ મનુષ્યને સંસારપણાની વૃદ્ધિ કરે બીજા
ત્યાં સુધી હુઃખ રૂપી વૃદ્ધને છેદન કરવાવાળી બુદ્ધિ
ક્યાંથી જીવ મેળવી શકે ? (૧૦)

નાહં કસ્યચિદસ્મિ કશ્ચન ન મૈ ભાવઃ પરો વિચિતે ।
મુક્તવાત્માનમપાસ્તર્કમસમિતિં જ્ઞાનેક્ષણાલંકૃતિમ્ ॥
યસ્યૈવા મતિરસ્તિ ચેતસિ સદા જ્ઞાતાત્મતત્વસ્થિતેઃ ।
વંધસ્તસ્ય ન યંત્રિતં ત્રિશુવનં સંસારિકૈર્વન્ધનૈઃ ॥૧૧॥

બીજાને જ્ઞાન દર્શન સ્વભાવથી શોભાયમાન તથા
દ્રવ્યકર્મ અને ભાવકર્મ સમુદાયને દૂર રાખવા વાળી મતિ
આત્મસ્વરૂપ બાણવા વાળા મનુષ્યમાં પેદા થાય છે ત્યાં
હું કોઈનો નથી તેમજ કોઈ મારું નથી તેવી રીતને
ભાવ પેદા થાય છે તેવા મહાત્માઓને કોઈનો બંધ રહેતો
નથી કારણકે ત્રણે લોકોમાં સંસારી પ્રાણી માત્રને સંસાર
રના બંધનો જકડેલા છે. (૧૧)

ચિત્રોપાસનિર્ઘિતોપિ ન નિજો દેહોપિ યત્રાત્મનો ।
ભાવાઃ પુત્રકુલગમિત્રતનયાગામાતૃતાતાદયઃ ॥
તત્ર સ્વં નિજકર્મપૂર્વેવશગાઃ કેપાં ભવન્તિ સ્ફુટં ।
વિજ્ઞાપ્યેનિ મનીષિણા નિજમતિઃ કાર્યા સદાત્મસ્થિતા ॥૧૨॥

70414

[illegible]

Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

Faintest Faintest - NF-0789:

संज्ञेन निर्दिष्टः स भवति यथा महा संज्ञकः ॥३॥

[illegible]

मायापद्व्यापराद्यन्यदिरुद्धं किञ्चिन्मायाभाविताम् ।

॥ अथ शिवस्य कृतं शिवस्य शिवस्य शिवस्य शिवस्य ॥

शुद्धी निजपादसमन्विता मन्त्रे समित्याविष्टे ।

न्या मानसिद्धिर्मुनिनानां ह्येवमिति पश्य ॥२५॥

તત્વભાવના

જે કોઈ માત્રા, પદ, વાક્ય અથવા અર્થ માર્ગ
વિશેષ રીતે બોલાર્થ જવાબ હોય તે સર્વે દોષોને ક
કરીને ક્રોધ કપાય ગર્વ મોહ વિગેરેમાં આસક્ત થયેલા
આત્માને બાળકની માફક જીનેશ્વર ભગવાનના મુખ ક
બમાંથી નીકળનારી સરસ્વતી દેવી ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાન રૂપી વિદ્યા
કરીને મને પરમ પ્રશંસનીય પદ એટલે મોક્ષપદ આપે. (૧)

નિઃસારા ભયદાયિનોઽમુલ્લભ્ય ભોગાઃ સદા નશ્વરાઃ ।

નિઃચિન્ત્યાનમવાર્તિભાવજનકાઃ વિદ્યાવિદાં નિંદિતા ॥

નેત્યં ચિંતયતોઽપિ મે વત મતિર્વ્યવર્તિતે ભોગતઃ ।

કં પૃચ્છામિ કમાશ્રયામિ કમહં મુઢઃ પ્રપન્ને વિધિમ્ ॥૧૬

ઇન્દ્રિયોના ભોગો આ સંસારમાં અસાર તથા બ
રૂપ છે. હઃજીને આપનારા અને સદા નાશ થતા
છે. હર્ષાંતિમાં પેલા કરનારાં તથા વિદ્વાન જનો
નિંદાગેયા છે, આ પ્રમાણે વિચાર કર્યા છતાં પણ મ
જીવે નેતા ભોગોથી દૂર રહેતી નથી. તો પછી હું જી
વીન પોષે કાળી નાના હું અથવા તો કાનો આશ
વત અથવા તો કાની વિધિને યાચના કરે ? (૧૫)

મોક્ષમા માર્ગોક્તોપજનકં મે મર્તિમં કીપકા-

મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ ॥

મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ ॥

મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ મર્તિમર્તિમ ॥૧૭॥

[illegible]

महिषः शृङ्गध्वजधराः शूलं न हि मारयति ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ਜੀਵਿਤ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ।

निमित्तकम् तथा इत्यत्र हृदये कला मतो निधनम् ॥२॥

ગુણુ સર્વે સદાકર્મી અપાતના અમુલ્યો વચગત સર્વેના
 પ્રમાણ કરી પદમાં તીવ્ર પાપ પેલઃ કરનારા સર્વેનાપર
 મુ રી દુષ્ટન તમે પડેતું નથી કે તેવા પાપને સંપ્ર સ્વામીનાં
 પ્રજા સે હુદ્દ સ્વામી, સર્વે ના પાપ સેતું કાઢી શ્રામ દુષ્ટપમાં
 મનને મિલકે પડી તું કર. (૧૩)

नैवेन मल्लीमयेन वपुया स्वर्गपुत्रैश्चिः ।

माल्यं मुखद्वारा यदि नदा मंथने ता सतिः ॥

नमोऽन्येन विगर्हितेन सुखदं यत्नं यदि प्राप्यते ।

प्राभः फेन न मन्यते सगच्छा लोकस्थितिं जानता ॥१८॥

તત્વભાષના

જે હુર્ગધથી લરેલા તથા મલીન શરીરવડે સુખ
આપનારી સ્વર્ગ અગર મોક્ષની સંપત્તિ મળી શકે તે
તેમાં શું હાનિ હોઈ શકે? જેવી રીતે સુખને આપનાર
રત્ન મળી જાય તો જગતની મર્યાદા બાંધુનાર કયો
તેને લાલ તરીકે ના માની શકે? (૧૮)

મૃત્યુત્પત્તિવિયોગસંગમમયવ્યાધ્યાધિશોકાદયઃ ।

સૂચંતે જિનશાસનેન સદસા સંસારવિચ્છેદિના ॥

સૂર્યેણેવ સમસ્તલોચનપથપ્રધ્વંસવદ્ધોદયા ।

ઢન્યંતે તિમિરોત્કરાઃ સુખહરા નક્ષત્રવિક્ષેપિણા ॥૧૯॥

જેવી રીતે નક્ષત્રોને છુપાવનાર સૂર્યથી સઘળી આં
જેવાની શક્તિને રોકનાર અને સુખને લઈ જનાર
કારના સમૂહનો નાશ થાય છે, તેવી રીતે સંસારનો
કરવાવાળા જિનશાસનથી મરણ તથા જન્મ, સંખ્યાધીન
વિયોગ તથા અનિદ્રનો સંયોગ, ભય, રોગ, મનનો
શોક વિગેરે હુણોનો નાશ એકદમ થઈ જાય છે. (૧૯)

વિગારમયગતપરા મર્ત્યા લોકયાત્રા ।

ગમ્ય માત્રો મ્હારા ન મુનેમુળ્યની લોકયાત્રામ ॥

કે સમાર્પ વિગારમયાવાન્મતત્તત્તારે ।

વિગારમેવં કર્તવ્યનિર્ગમ્ય ગમ્યગમ્ય પ્રયાતિ ॥૨૦॥

જે મુનિના હૃદયમાં બુદ્ધ બુદ્ધ પ્રકારની વિચારો

आश्रयेन वदन्तः सन्तः निजस्यैव वदन्तः सन्तः
 सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः
 सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः
 सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः सन्तः

नो वृद्धा न विद्यमाना न सुनयो न ज्ञानिनो वाप्यस्य ।
 नो भूया न विमोक्षो न पतन्ती न स्वर्गिनो नाद्वयः
 सत्यतो मन्त्रवर्तिनो न कदाचिन्मोक्षदायादिवत् ।

दुर्बलेन सर्वोन्नेन नयन्ता ह्यसंगिनो वदन्ता ॥२२॥

यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता
 यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता
 यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता
 यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता
 यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता
 यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता
 यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता यमश्वायन्ता

वाप्यदुःखदुःखदाननक्तुरो वैरी सन्तोभूयस्य ।

ध्यानेनैव नियम्यते न तपसा संगेन न ज्ञानिनाम् ॥

देहाभ्यव्यतिरेकस्योपनिर्गते स्वाभाविके निवस्यते ।

वैराग्यं वस्यं विद्याय ममिना निर्वाणदानमस्य ॥२३॥

ये आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन
 आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन
 आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन
 आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन आश्रयेन

તત્વભાવના

કિંતુ તપ કરવાથી અથવા તે જ્ઞાનલોકની સંગતિથી કરી શકાતો નથી, કારણકે શાંત ચિત્ત વાળાઓને જ આપવામાં સમર્થ, શરીર તથા આત્માને બુદ્ધ પાડવાનું કારણભૂત જ્ઞાનવડે ઉત્પન્ન થયેલ નિશ્ચળ તથા સ્વાલોચિ વૈરાગ્ય છે, તે સિવાય બીજો કોઈ ઉપાય નથી. (૨૨)

કઃ કાલો મમ કોઽધુના ભવમહં વર્તે કયં સાંપતમ્ ।
કિં કર્માત્ર હિતં પરત્ર મમ કિં કિં મે નિજં કિં પરમ્ ॥
इत्थं सर्वविचारणाविरहिता दूरीकृतात्मक्रियाः ।
जन्माभोधिविवर्तपातनपराः कुर्वन्ति सर्वाः क्रियाः ॥૨૩॥

મારો કયો કાળ છે, મારો કયો ભવ છે, વર્તમાન સમયમાં કેવી રીતે હું વર્તું છું, આ જન્મમાં મારું કયું હિતકારી કર્તવ્ય છે તેમજ અન્ય જન્મમાં શું હિતકારી કર્તવ્ય છે, આ જગતમાં મારું શું છે અને મારું શું નથી એવી રીતના સર્વ પ્રકારના વિચારો કયાં વગર તેમજ આત્માના આચારની ક્રિયાઓ દૂર રાખીને સંસારસમુદ્રમાં ભગ પરંપરાને કરવા વાળી બધી ક્રિયાઓ મનુષ્યો કરે છે. (૨૩)

येषां काननप्राग्वयं शशधरो दीपस्तमश्छेदकः ।
येषां योजनमुत्तमं वसुमती शय्या दिशस्त्वम्बरम् ॥
येषां निगमपानपुष्टवृक्षो निर्भूय कर्माणि ते ।
येषां वर्णिता निगमाम्बुविपद् दीर्घदुग्धपं पयः ॥२४॥

[illegible]

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

॥ तं निःसृत्य तन्मन्त्रं तन्मन्त्रं तन्मन्त्रं ॥

सप्तविंशत्यध्यायः समाप्तः ॥२५॥

મારી મનગર છે, મારી જોડ છે, મારા મન છે, મારા
જાત જોડ છે, મારા કુટુંબીય છે, મારા વિદ્યા છે,
મારી શિક્ષણ છે, મારા મન છે, મારા મનગર છે, મારા
જોડ મનગર છે, મારી શિક્ષણ મનગર મનગર મન
મનગરની વિદ્યા મનગરની વિદ્યા મન મન મન મનગર
છે, મારા મન મન મનગર મનગર મનગર મનગર
મારી મનગર છે મનગર મનગર મનગર મનગર (૨૫)

निष्कार्यो मत्तनादिनादग्निनादात्मनानां स्थितो ।

यथाचार्यस्यै परस्परमित्रो विद्विष्यतोऽङ्गोनिनो ॥

संदर्भन मनीषिणा ननु कथं वापि विमुक्तो भवि ।

शालंतीह विमुच्यतामनुदिनं चिन्तयन्तोत्सवा ॥२६॥

ત્યાં જાગળ આ શરીર ત્યાં જીવે છે અને
સંબંધ સારી રીતે જાળીને છે. તેના અનાદિકાળ
એક એકની સાથે જાતી આવે છે, તેમજ જન્મ લેતાં
સાથે મરણ પર્યંત ગાળુ રહે છે, છતાં પણ તેના જન્મ
વિષ્ટા પડવું પડે છે. તે પછી આ દુનીયામાં બી
કોઈનો એટલે કે સી પુનઃજન્મનો વિચાર કરતાં શુદ્ધિ
પુરૂષોએ શોધનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. (૨૬)

તિર્યચસ્તૃણર્ણલબ્ધધૃતયઃ સ્ત્રાઃ સ્થલીશાયિનઃ ।

ચિંતાનન્તરલબ્ધભોગવિભવા દેવાઃ સમં ભોગિભિઃ ॥

મર્ત્યાનાં વિધિના વિરુદ્ધમનસા વૃત્તિઃ કૃતા સા પુનઃ ।

કર્તું ધર્મયજ્ઞઃસુખાનિ સહસા યા સદતે ચિંતિતા ॥૨૭॥

વિરુદ્ધ મનવાળા વિધિએ પશુઓને ધાસ તથા પ
ખાવાથી સંતોષ મેળવવાની તથા જમીન પર સૂઈ ર
રહેવાની શક્તિ આપેલી છે. અને ભોગ ભૂમિવાળા મ
ધ્યની સાથે દેવોને માત્ર વિચારથી ભૂખનો નાશ કરવા
શક્તિ આપેલી છે. જ્યારે મનુષ્યોને એવી આજીવિક
માટે તીવ્ર શક્તિ કરેલી છે કે જેની ચિંતાથી ધર્મ
તથા સુખનો નાશ થઈ જાય છે. આવું કાર્ય બહુ દુઃખક
છે. (૨૭)

મજસિ દિવિજયોપા યાસિ પાતાલમંગ ।

ભ્રમસિ ધરણિપૃથ્થં લિપ્સ્યતે સ્વાન્તલક્ષ્મીમ્ ॥

1. What is the purpose of the document?
 2. What are the main findings of the study?
 3. What are the implications of the findings?
 4. What are the limitations of the study?
 5. What are the conclusions of the study?

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

मार्तं मर्तिनिर्मितिः प्रत्ययानि नान्येव ।

महर्षिः महाभारत-कथां श्रुत्वा तदा वीर्यवान् ।

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

३. आख्या दसुतोत्तमं विनोदक्यं नागनीयक्यं ॥२३॥

[illegible]

योगे मन्मथसङ्कल्पे चतुर्विधस्याप्यापिदीपद्वये ।

सौन्दर्यमहोपाध्यायिकरणे भृञ्जर्नणदिपि ॥

નં નિત્યકરં ! જન્મમરણે માતૃ ભગી રૂપા ।
તું વ્રજપદં દરામપરંગેયસિ નાંજા તન । ॥૩૦॥

હે નિત્યરૂપી ભરણ, તારી પૂજા બીજાઓએ મુકે
તી મેળવેલ આત્મીક ગુણ મોટાપદ મેળવવાની હોય
હેવરૂપી પારખીવાળા નાના પ્રકારના રાગ અને માદ
ક કષ્ટોવાળા તુલ્યોત્તી ભરપૂર તથા ભગાનક આરંભ કરાવક
ના ઇન્દ્રિયરૂપી લીલા ગણોના સમૂહથી ભરપૂર તથા
રૂપી હરણના શત્રુઓથી ભગાનક બનેલા સંસારરૂપ
માં વ્યર્થરીતે કદી પણ ભ્રમણ ના કર. (૩૦)

નનિહતિર્જાનોદ્યુક્તિર્ગુણોજ્જ્વલસંગતિઃ ।
રણવિજતિર્જન્મત્રસ્તિઃ કષાયનિરાકૃતિઃ ॥
મતરતિઃ સંગત્યક્તિસ્તપથરણાધ્વનિ ।
રિતુમનસો જન્માંભોધિ ભવંતુ જિનેન્દ્ર ! મે ॥૩૧॥

હે જિનેન્દ્ર ભગવાન, સંસારરૂપી સમુદ્ર તરવાને માટે
મામાં સાત વ્યસનના નાશ કરવાવાળા જ્ઞાનની ઉન્નતિ
જન્મવલ શુભોની સંગતિ, ઇન્દ્રિયોનો વિજય, સંસારનો
થ, ક્રોધાદિક કષાયોનો નાશ, જીવેશ્વર ભગવાનના મતમાં
થે, પરિશ્રદાનો ત્યાગ અને તપનું આરાધન કરવાની
ધનિ પ્રાપ્ત થાવ. (૩૧)

વ્યવ્યાધાતવૃક્ષે વિપયસુખવૃણાસ્વાદનાસક્તચિત્તાઃ ।
નેલ્લિશૈરામન્તો જનહરિણગણાઃ સર્વતઃ સંચરદ્ધિઃ ॥

કથં વાણ્યભૂતાનિ વિત્તાનિ તત્ર ।

પ્રતુદ્ધયેતિ કૃત્યો ન કુત્રાપિ મોહઃ ॥૩૪॥

આ સંસારમાં જુદા જુદા ઉપાયો કરી સદા સાચવેલું શરીર આપણી સાથે આવતું નથી. તો પછી બહાર રહેવાળી લક્ષ્મી વિગેરે કંઈ રીતે આવી શકે એવો વિચાર કરી કોઈપણ ચીજ પર મોહભાવ કરવો ન જોઈએ. (૩૪)

શિષ્ટે દુષ્ટે સદસિ વિપિને કાંચને લોઢવર્ગે ।

સૌખ્યે દુઃસ્થે શુનિ નરવરે સંગમે યો વ્યયોગે ॥

શશ્વદ્ધીરો ભવતિ સદૃશો દ્વેષરાગવ્યપોદઃ ।

પ્રૌઢા સ્ત્રીવ પ્રથિતમહસસ્તસ્ય સિદ્ધિઃ કરસ્થા ॥૩૫॥

જે કોઈ પુરૂષ સબળ ન અગર દુર્બલની સાથે, સલામત યાવનમાં, સુવર્ણમાં અગર લોખંડમાં, સુખમાં અગર દુઃખમાં કુતરા તરફ અગર શ્રેષ્ઠ મનુષ્ય તરફ, સંયોગમાં અગર વિયોગમાં સમાનભાવ રાખી સદા ધીર તથા રાગદ્વેષ રહિત થાય છે, તેવા પ્રસિદ્ધ તેજસ્વી પુરૂષ પાસે મોક્ષરૂપી સંયુવાન સ્ત્રી સમાન પોતાના હાથમાં રમ્યા કરે છે. (૩૫)

અભ્યસ્તાક્ષકપાયૈરિવિજયા વિશ્વસ્તલોકક્રિયાઃ ।

વાઘાભ્યંતરસંગમાંશવિમુખાઃ કૃત્વાત્મવશ્યં મનઃ ॥

યે શ્રેષ્ઠં ભવભોગદેહવિષયં વૈરાગ્યમધ્યાસતે ।

તે ગચ્છન્તિ શિવાલયં વિકલિલા બુદ્ધ્વા સમાર્ધિ બુધાઃ ॥૩૬॥

તત્વભાવના

જે આત્માએ ઇન્દ્રિયોના વિષયો ઉપર જીત મેળવે છે તેવો આત્મા શરીરમાં પોતાને એક યાત્રાળુ સમાન કરતો જોઈ પોતાના આત્માને નિત્ય સમજે છે. તેવો આત્મા આ લયાનક સંસારરૂપી સમુદ્રને ગાયત્રી ખરી સમાન લીલા વડે પાર પામીને શીઘ્રપણે મોક્ષરૂપી લક્ષ્મીને મેળવે છે. (૩૮)

વાહ્યં સૌરવ્યં વિષયજનિતં મુંચતે યો દુરન્તં ।

સ્થેયં સ્વસ્થં નિરુપમમસૌ સૌરવ્યમાપ્નોતિ પૂતમ્ ॥

યોઽન્યર્જન્યં શ્રુતિવિરતયે કર્ણયુગ્મં વિધત્તે ।

તસ્યચ્છન્નો ભવતિ નિયતઃ કર્ણમધ્યેઽપિ ઘોષઃ ॥૩૯॥

જે કોઈ જાણુ દુઃખદાઈ ઇન્દ્રિયથી લોગવવા લાગે સુખનો ત્યાગ કરે છે, તે પોતે પોતાના આત્મામાં અવિનાશી અને ઉપમા રહિત પવિત્ર સુખનું પાલન કરે છે. જે કોઈ ખીલતો કહેલા શબ્દોને સાંભળવાથી વિરમવાની ખીકના લીધે બે કાન બંધ કરે છે, તેના કાનનું શુભ શબ્દોના ઉચ્ચારણ હમેશાં થયાં કરે છે. (૩૯)

મંગોમેન વિચિત્રદુઃસ્વકરણે દક્ષેણ સંપાદિતા-

માન્વીયાં મન્નન્ત્રપુત્રમૃદ્ધં ચો મન્યતે સંપદમ્ ॥

નાનાપાયમમ્હિર્વર્દનપરાં મન્યે કૃણોપાર્જિતા ॥

અર્ધમાર્ગે નિમગ્નતામિતગતિર્જિત્વા નિર્જાં તુલ્યતિ ॥૪૦॥

જે કોઈ માણસ જુદી જુદી વસ્તુના દુઃખને અનુભવે

1. The first thing I did was to go to the
 bank and get some money. I had to
 wait for a long time, but I was
 lucky. I got the money I needed.
 Then I went to the store and bought
 some food. I was very hungry.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the food I needed.
 Then I went to the hospital and
 saw the doctor. I was very sick.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the treatment I needed.
 Then I went to the school and
 saw the teacher. I was very nervous.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the help I needed.
 Then I went to the office and
 saw the manager. I was very busy.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the work I needed.
 Then I went to the court and
 saw the judge. I was very angry.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the justice I needed.
 Then I went to the prison and
 saw the guard. I was very scared.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the freedom I needed.
 Then I went to the hospital and
 saw the doctor. I was very sick.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the treatment I needed.
 Then I went to the school and
 saw the teacher. I was very nervous.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the help I needed.
 Then I went to the office and
 saw the manager. I was very busy.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the work I needed.
 Then I went to the court and
 saw the judge. I was very angry.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the justice I needed.
 Then I went to the prison and
 saw the guard. I was very scared.
 I had to wait for a long time, but
 I was lucky. I got the freedom I needed.

[illegible]

14. Information is not free in a firm

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

सन् १९५३ च ११ मार्चमासि ११ दिनाङ्कात् १९५३ च ११ मार्चमासि ११ दिनाङ्कात्

[illegible]

सिंहावद्विषया मत्तुगढमिदं समाश्रयं जगुणा ।

नार्यै तेन विष्णोर्ननेन मम नो काङ्क्षस्ति मङ्गलता ॥

अथैवमपि मनसुपस्थितो नारायणः ।

न कापीति विधीयते मतिमता दिङ्मग्नोदयः ॥४२॥

તત્વભાવના

કોધાયમાન બુદ્ધિવાળા શત્રુથી આ શરીરનો નાશ કરવામાં આવે છે તેવા અચેતન શરીર સાથે મારો કંઈ પણ સંબંધ નથી. જેની સાથે મારો હમેશાં નિશ્ચય સંબંધ છે તે આત્મા અવિનાશી છે, એમ સમજીને બુદ્ધિમાન પુરૂષો કોઈની તરફ રાગ અગર દ્વેષ કરતા નથી. (૪૨)

एकत्रापि कलेवरे स्थितिधिया कर्मणा संकुर्वता ।

गुर्वो दुःखपरंपरानुपरता यत्रात्मना लभ्यते ॥

तत्रस्थापयता विनष्टममतां विस्तारिणीं संपदम् ।

का शक्रेण नृपेश्वरेण हरिणा न प्राप्यते कथ्यताम् ॥૪૩॥

સંસારમાં આ શરીરમાં સ્થિરતાવાળી બુદ્ધિના બીધે બુદ્ધી બુદ્ધી જાતના પાપકર્મો કરતા થતાં આત્માએ ધણ ભારે દુઃખોની પરમપરા વાળી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે, એમ સંસારમાં, મમતા રહિતપણામાં અને વીતરાગપણામાં સ્થાપિત થવાવાળા આત્માને ઠઈ ભારી સંપદા મળી શકતી નથી. જે સંપદાને ધન્ન, અકલ્પિત અગર નારાયણ મેળવી શકે નથી. અર્થાત્ અવશ્ય મુક્તિરૂપી લક્ષ્મીને મેળવી શકે છે. (૪૩)

ये भावाः परिवर्धिता विदधते कायोपकारं पुन-

स्ते संसारपयोधिमज्जनपरा जीवापकारं सदा ॥

जीवानुग्रहकारिणो विदधते कायापकारं पुन-

स्त्विदित्येति विमुच्यतेऽनघधिया कायोपकारि त्रिधा ॥૪૪॥

જે ભાવોને વધારવાથી શરીરને ઉપકારી નીવડે

સાધના

તે જાણે મનમાં સમુદયનાં કાલનાં છે અને સ્વને સમીપ
 પ્રમાણ કરવાને છે. જ્યારે તે જાણ સ્વને વિષયને કલ-
 પના છે, તે જાણ સમીપને કાલ પામે છે એવું નિર્ભય
 જીને નિર્ભય સુદિમાન સુદીપે મન પામને કાલના પ્રો-
 કાસથી સમીપને કાલપાથી જાણને જાણ કરે છે. (૨૪)

જ્ઞાતા જ્ઞાનો જ્ઞાનમાનેષ્વમાનઃ ।

જ્ઞાપોજ્ઞાનો વિવર્તિ પુનર્ગમ્યજ્ઞાનમેવ ॥

એવં જગદિ વિદિતં દૌષલં વિષમાનં ।

કમિષ્યામી ન દિ શ્વપુત્રં જ્ઞાપિ કમ્યાપિ ક્વચે ॥૨૫॥

જ્ઞાતા જ્ઞાન કરૂં છે અને જ્ઞાનો એવા કરવાથી
 એનું નિર્ભય જ્ઞાન પ્રમાણમાં છે, જ્યારે સમીપે જ્ઞાન
 કરૂં છે અને જ્ઞાનો એવા કરવાથી મનુષ્ય પાસે જ્ઞાન
 પ્રમાણમાં છે. આ જ્ઞાનમાં આ જાણના અર્થ જ્ઞાને
 પ્રમાણ છે કે જ્ઞાનો પામે કદી જાણ છે, તે જ્ઞાનને કદી
 જાણી શકે છે. કરવાને કરવાને જ્ઞાની મનુષ્ય જ્ઞાનમાં
 કદી કરવાને કરવાને જ્ઞાનમાં જાણને ન જાણી શકે. (૨૫)

જ્ઞાન્તઃ પુન્યાન્વનોઽનવગિતં દિવાપરઃ કર્મધિઃ ।

દુઃસ્વોદ્રેકમપામ્યર્મગવિષ્ણાઃ કુર્વન્તિ ચિક્ષામિનઃ ॥

ત્વાં કિં ન વિવર્ધયન્તિ વિવિધઃ કંઠ્યનૈઃ કુષ્ટિનઃ ।

સર્વાંગાવગયોપમર્દનપરઃ સ્વર્મૃત્તપાકાંસિનઃ ॥૨૬॥

નિરંતર પોતાના મુખની ઉપર કરવાવાળા વિવેક

પુનિચી રચિત મંગેના ધારી મર્યા નિલાવાળી રિયં
દારા હુગના વેગને વધારી દે છે તેના ધારી પુરું
ધિછાર છે. જેવી રીતે ખુજલીને ખાખાની કનકાને કરત
કોઢીઆ લોકો જુદી જુદી જાતના પદાર્થો વડે આ
શરીરને મરાળવાથી કેવી જાતના હુગને વધારી દેતા ન
અર્થાત્ અવશ્ય વધારી દે છે. (૪૬)

व्यापारं परिमुच्य सर्वमपरं रत्नत्रयं निर्मलम् ।

कुर्वाणो भृशमात्मनः सुहृदसावान्मप्रवृत्तोऽन्यथा ॥

वैरी दुःसहजन्मगुप्तिभवने क्षित्वा सदा पातय-

त्यालोच्येति स तत्रजन्मचकितैः कार्यः स्थिरः कोविदैः ।

જેઓ સર્વ પ્રકારના ણીજા વ્યાપારોને ત્યજી
પવિત્ર ત્રણુરતનોવાળા ધર્મને લલે પ્રકારે પાળવા ર
પોતાના આત્માને રોકવાવાળા કાર્યમાં પરોવે છે, તે
પોતાના આત્માના મિત્ર છે. જેઓ તેમ કરતા નથી તે
પોતાના આત્માના વૈરી છે અને પોતાને સદા અર
સંસારના લયાનક જેલખાનામાં પટકી દઈ અધોગતિ
લઈ જાય છે. એવો વિચાર કરી સંસારમાં જન્મના
રાખવાવાળા પુદ્ધિમાત્ર પુરૂષોએ આ સંસારમાં સ્થિર કે
કરવું જોઈએ. (૪૭)

मूढः संपदधिष्ठितो न विपदं संपत्तिविध्वंसिनीं ।

दुर्वारां जनमर्दनीमुपयतीमात्मात्मनः पश्यति ॥

SECRET

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

[illegible]

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

दृष्ट्यापि पञ्चाङ्गनामनृपनावापत्ते निश्चयः ॥

शास्त्रानं मनस्यस्तीति वक्तव्यः किं परमप्राप्तये ।

नहिन्त्यं मतिपयते न गन्मा दुर्वासिजोमय ॥८५॥

આમઃ પાતાના આત્માને સર્વ જાણ પદાર્થોથી વિન્ન
પાતાનો આત્મા અનુભવ દાતા અનુભવ કરી વિજયવટ
હરિનાથી મેઝવી શકાય તેવા ઉપમા રહિત પદમાત્ર
પડને મેઝવી શકે છે. જેવી રીતે કે બાદ મેઝા વસિતા આત્મા
અમૃદ પાત્રપાતામાં પ્રમાણથી સ્વદમ અમૃદ તેજવાના
જુઝાઈ ન શકાય તેવા અતિને શું પ્રગટાવી શકતા નથી ?
અર્થાત પ્રગટાવી શકે છે. (૪૨)

વ્યાસક્તો નિજકાર્યકરણે ચઃ મર્તયા જાગતે ।

મૃતાત્મા ચ કદાચનપિ કુરુતે નાત્મીયકાર્યોચ્ચયં ॥

દુર્વરિણ નરેશ્વરેણ મહતિ સ્વાર્થે દૃઢાગોજિતે ।

ભીતાત્મા ન કથંચનાપિ તનુતે કાર્યં સ્વકીયં જનઃ ॥૫૬॥

જે કોઈ માણસ પોતાના શરીરના કાર્યમાં શેકડું રહ્યા કરે છે તેવો મૂર્ખ માણસ કોઈ પણ વખતે પોતાના આત્માના કાર્યમાં ઉદ્યમ કરી શકતો નથી. જેવી રીતે જે જે કોઈ બીકણુ માણસને કોઈ રાજા દ્વારા ળાળાતકારે કોઈ મોટા કાર્યમાં શેકવામાં આવે તો તે માણસ પોતાના કાર્યને માટે કંઈ પણ કરી શકતો નથી. (૫૦)

લક્ષ્મીકીર્તિકલાકલાપલલનાસૌભાગ્યભાગ્યોદયા-

સ્ત્યજ્યન્તે સ્ફુરમાત્મનેહ સકલા एते सतामर्जितैः ॥

जन्मांभोनिधिनिमज्जिकर्मजनकैः किं साध्यते कांक्षितं ।

यत्कृत्वा परिमुच्यते न सुधियस्तत्रादरं कुर्वते ॥૫૭॥

આ સંસારમાં લક્ષ્મી, કીર્તિ, કલાઓનો સમૂહ, શ્રી, સૌભાગ્ય ભાગ્યનો ઉદય વિગેરે બધા પદાર્થો આત્માવડે પ્રત્યક્ષ રૂપે છોડી દેવામાં આવે છે કારણકે સંસાર સમુદ્રમાં ડુબાડનારા કર્મોના બાંધન તેઓ બને છે તેવા કારણસર એવા પદાર્થોને માટે સંજ્ઞન લોહોને ક્યાંથી આડના થઈ શકે અગર તેના વડે મોક્ષનું સાધન કેમ મેળવી શકે? જે વસ્તુને પેદા કર્યા પછી પાછી છોડવી તો બેઠબે તો તેની વસ્તુના માટે શુદ્ધિમાન લોહો આદર કરતા નથી. (૫૧)

૧. યાદ્યેવદિનામકાર્મણ ન કર્મો ન મેલગ્યાનામયો ।
 ૨. વૈરાગ્યં ન ન વર્મેર્ગવર્ગનિરા નાપ્યામલનામિતિ ॥
 ૩. તકાર્મ ન કરાગનામિ મુનિષઃ સ્વાર્થોદયાઃ કુર્વેત્ ।
 ૪. ર્શીતે તાત્ર મુનુષ્યયો ન નિશ્ચિતં વિજ્ઞાતયેત્ કૃષ્ણઃ ॥૫૨॥
- જે કાર્ય કરવાનું હતું તે કરવાને યોગ્ય બધવા નથી
 ન કરવાને યોગ્ય હવે ર્શીત છે, તેને વિચારે આપણે નથી
 કરવા માટે તાત્રકાર્ય જે વસ્તુ છે તેને લાગે તે
 નથી. અથવા કરાગનામી વૈરાગ્ય મુનિ પેલા પાત્રી નથી
 અથવા તે કરાગનામી વૈરાગ્ય મુનિ પેલા પાત્રી નથી
 તે અર્થથી નવમો અધ્યાય સમાપ્ત થયો. એવા પ્રયોગ કરવા
 આગળના અધ્યાયનામાં ઉપરની શુદ્ધિમાત્ર મુદ્ધેપે દર્શી થયો
 કરવા નથી. તેથી ર્શીત છે કરાગનામી વૈરાગ્યનામી
 મુદ્ધેપે દર્શી થયો અર્થને સુચનાત્ર નથી. (૫૨)

૫. કામક્રોધવિષાદમત્સરમદ્વેષમમાદાદિભિઃ ।
 ૬. શુદ્ધધ્યાનવિશદિકામિનમઃ સ્વર્ગે વયઃ ક્ષિપ્યતે ॥
 ૭. કાટિન્યં પરિભાષદાનવર્તુરેષ્ઠો જ્ઞાતીમિત્ત ।
 ૮. ત્યાજ્યા ધ્યાનવિધાયિભિન્નતત્ત્વે કામાદયો દુરતઃ ॥૫૩॥

કામક્રોધે ક્રોધ, ક્રોધ, દોષ, મોહ, ક્રોધ, ગર્વ, દોષ તથા
 પ્રભાત નીમેરે આદિ અશુદ્ધ બાવોના લીધે શુદ્ધ ધ્યાન
 વધારવાયત્રી મનની રિમરતા નાશ પામે છે તેથી ર્શી
 છે તેથી અદમાવાતા અભિના લીધે એનાનું દરજ્જાનું નવ

જઈ જાય છે. તેવા કારણસર ધ્યાન કરવાવાળા પુરુષોએ ઉપર જણાવેલા કામ ક્રોધાદિ ભાવોને દૂરથી છોડવા જોઈએ. (૫૩)

વ્યાવૃત્ત્યેદ્રિયગોચરોરુગહને લોભં ચરિણું ચિરં ।

દુર્વારં હૃદયોદરે સ્થિરતરં કૃત્વા મનોમર્કટમ્ ॥

ધ્યાનં ધ્યાયતિ મુક્તયે ભવતેતર્નિર્મુક્તભોગસ્પૃહો ।

નોપાયેન વિના કૃતાદિ વિધયઃ સિદ્ધિ લભંતે બ્રુવમ્ ॥૫૪॥

જે મહાત્મા પુરુષે ભોગોની ઇચ્છાનો ત્યાગ કરેલ છે તેમણે મહામહેનતે વશમાં લાવી શકાય તેવા લોભ, અગર અંચલ મનરૂપી માંકડાને જે પાંચ ઇન્દ્રિયોવાળ ગહન વનમાં કીડા કરી રહેલ છે ત્યાંથી હટાવીને હૃદય અંદર સ્થિર કરી સંસારથી છૂટવા માટે ધ્યાનના અભ્યસમાં લગાવી દીધેલ છે. કારણકે એ નિશ્ચયની વાત છે કે ઉપાય કયા વગર વિધિઓ કરવામાં આવે તો પણ ખાતરીથી તેનું ક્ષય મળી શકતું નથી. (૫૪)

ચંદ્રાર્કગ્રહતારકાપ્રભૃતયો यस્ય વ્યપાયેઽસ્થિલાઃ ।

જાયંતે ભુવનપ્રકાશકુશલા ધ્વાંતપ્રતાનોપમાઃ ।

યદ્વિજ્ઞાનમયપ્રકાશવિશદં યદ્ધ્યાયતે યોગિભિઃ ।

તત્તત્ત્વં પરિચિંતનીયમમલં દેહસ્થિતં નિશ્ચલમ્ ॥૫૫॥

જે તત્ત્વના અભાવથી ત્રણ ભુવનને પ્રકાશ આપનારા ચંદ્ર, સૂર્ય, ગ્રહ, તારા આદિ અંધકારનાં સમૂહ સમાન થઈ જાય છે તે જ્ઞાનમયી પ્રકાશને બહુ નિર્મલ રાખવા

1997年12月25日
 1997年12月25日
 1997年12月25日

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

विशेष न विस्तारपूर्वकः प्रस्तावः

၆ ကုမ္ပဏီများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ၁၃.၆၀

[illegible]

परिष्कारादि वा कृतमिदं निदि कृत्यमायुता ।

पल्लोमीनि द्युष्टं नयानि मरुते कान्तमफलम् ॥

मन्त्राः सामेक्ष्यन्त्यनपुंस्त्वार्थेऽपि ।

न मेने शुचिदन्ते वसमि वसते निवृत्तिकरे । ५७॥

આ દેવ પ્રવચનમાં જે લાગી જઈ અમરજી આપના હિતની

તત્વભાવના

વિરુદ્ધ બની જઈ આપણા સંપૂર્ણ જીવનનો સમય નિષ્ફળ રીતે ગુમાવે છે. પરંતુ પવિત્ર તત્વને જાતાવવાળા મોક્ષને પ્રાપ્ત કરાવવાળા જિનેશ્વર ભગવાનના વચનમાં તું સમજી કરતું નથી. (૫૭)

कुर्वाणोऽपि निरंतरामनुदिनं बाधां विरुद्धक्रियां ।

धर्मारोपितमानसैर्न रुचिधिव्यापद्यते कश्चन ॥

धर्मापोढधियः परस्परमिमे निघ्नन्ति निष्कारणम् ।

यत्तद्धर्ममपास्य नास्ति भुवने रक्षाकरं देहिनां ॥૫૮॥

કોઈ માણસ હમેશાં વધારે બાધા કારક વિરુદ્ધ ક્રિયાઓ કરે જાય છે તોપણ ધર્મમાં મન લગાડનારા રૂચિવાન પુરુષોથી તેમને ખીડા કરવામાં આવતી નથી. ધર્મમાં જેની જીદ નથી તેવા માણસો પરસ્પર વિના કારણે ઘાત કરે જાય છે. માટે ધર્મ એવી ઉચ્ચ ચીજ છે, કે જેને છોડી દેવાથી આ જગતમાં શરીરધારી મનુષ્યોને ખીજી કોઈ વસ્તુ રક્ષણ કરી શકતી નથી. (૫૮)

नानारंभपरायणैर्नरवरैरावर्ज्यं यस्त्यज्यते ।

दुःप्राप्योऽपि परिग्रहस्तृणमिव प्राणप्रयाणे पुनः ।

आदावेव त्रिमुंच दुःखजनक तं त्वं त्रिधा दूरत—

श्वेतो मस्कद्विमोदकव्यतिकरं हास्यास्पदं मा कृथाः ॥૫૯॥

જીદી જાતના આરંભોમાં લીન થયેલા મનુષ્યોને એકત્ર કરેલા કડીનતાથી પ્રાપ્ત કરવાને યોગ્ય પરિશ્રદ્ધ નથી

The following is a list of the names of the persons who have been appointed to the various positions in the Department of the Interior, for the year ending June 30, 1900.

विनाशकप्रतिष्ठापनां च विनाशकानाम् ।

निमिषं निमिषं नमो नमो निमिषं नमो ॥

अथः पतिप्राप्तौ सा विप्रः स्वतन्त्राभिप्रायः ।

नमो नारायणाः पुष्पेन्द्रे तर्जु शुभम् ॥२०॥

જે જાણ અને પ્રજા વિશેષે દુહમનીને મેળ મેળના
અમર રૂપ અર્થિજ્ઞાને કર્મ ભાંડીને વિષ દુમની મતિ-
ભાંડી ભરી નયો છે. તેમને અવગણે માટે તે મન
નિવેશને પ્રજા અવગણે કરે છે મરણ છે કલ્પ
પણના પવનથી જે અસમાધાનને કરે વિચારિતનાં ભરી નયો
છે, તેમને એના કરવા ભરી છેલ્લે વાળને છેલ્લે પગ ભાળ-
તો જાણે માટે મેળ નયો. (૬૦)

निं भोजनयासाकृता इदम मे भोगान्त्वयाचिक्रता ।

नास्तेन साक्षमि किं पुनः पुनर्गो तत्राग्निनिक्षेपिणः ॥

तिमेषु कदाचिदग्निं तत्र नो नृण्योदयं विभ्रतः ।

येन विप्रमर्शविमर्शयचितं बह्वी कृतो जायते ॥६१॥

[illegible][illegible]

ini a separare dove non funziona n.

सुखं विनाशितं मातः पत्नीद्वयं च ।

१३२१

આ દુષ્ટતાથી પણ તે કે વિદ્યુત્ત વલિયાનના સ્વભાવ-
 નિશાન (શિખર) અને શિખરના સ્વલિપાની મુદ્રાથી
 તેના મનને દુષ્ટતાથી સંકેતિતના અને એક જુદા
 વ. અને તે દુષ્ટિ દુષ્ટતા સ્વભાવે તેના નથી, તેથી
 કે દુષ્ટ મુદ્રા જાણના અને તેથી પાણીની ગાદી
 થી તેને પાણી માની તેથી દુષ્ટતાની દી ઉત્પન્ન નથી.
 દુષ્ટતાથી તેના દુષ્ટતા સ્વભાવે કે કે સ્વભાવે સ્વભાવ-
 ને દુષ્ટતા અને તેના સ્વભાવને દુષ્ટ સ્વભાવે સ્વભાવે કે,
 એવાને વિદ્યુત્ત છે. (૩૪)

वैश्वदेवमुत्ते भवन्ते दृग्वादिभिर्दृग्वा ।

जनकः कथारविपदैः श्रीशिवोऽनेकपा ॥

३. ज्ञानसुरेण पूतमधुना विधेमयाद्रेयसो ।

पिंशो ल पशिल्लजोनि ममने मज्जनहत्वा स्फुटं ॥६५॥

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

... ..

The first of these is the fact that the
 Government has been unable to secure
 the necessary funds to carry out its
 policy of non-interference. This is
 due to the fact that the Government
 has been unable to secure the necessary
 funds to carry out its policy of non-
 interference. This is due to the fact
 that the Government has been unable
 to secure the necessary funds to carry
 out its policy of non-interference.

मन्त्रः प्रोक्तः ।

निजगमिनि जातु बाधते संगमरसः ।

पुनरिच्छा निश्चयः ।

सूत्रमनुन्यानिधाने आश्रयता नमै पुंता ॥६॥

તે જાણિ મુખના પિતેપનાં દેવના મહિમા સાર
 દેવ પિતેપનાં મરણી મરણી વાચ સાર સુધે પાંચનાં
 જિવાવજી મહિમા વાચ વાચ જાણિયા વજી સાર દેવના
 સાર જિવાનાં સંજાનાં જિવાનાં મરણી મરણી મરણી
 જ મરણી મરણી મરણી મરણી. (૧૦)

५: कर्मविनिर्गमविद्विषयः ननुत्पन्नोत्तरीतिभिः ।

गिमा यानि कदाचनानि विकृति नैवध्यमानः स्फुटं ॥

गरुडगिरिनामिनाद्रिवर्गनगरदेष्टव्यानां ऽपि किं ।

नारक्तमितामितादिगुणितामापयते विग्रहः ॥६५॥

કર્મના ઉદયથી યનાવેલી બુદ્ધા બુદ્ધા પ્રકારની ને
 નાની ઉંચી દેહો વડે પ્રગટપણે સંબંધ રાખવાળો એ
 દેહાચિત્ પણ બદલાઈ જતો નથી, અર્થાત્ પોતાનો સ્વ
 બદલતો નથી. જેવી રીતે કે લાલ પીળા સફેદ કાળા વગેરે
 લંકાગેલ શરીર દેહપણ શું લાલ પીળા સફેદ અગર
 રંગવાળું બની શકે છે? અર્થાત્ બની શકતું નથી.

ગૌરો રૂપધરો દૃઢઃ પરિવૃઢઃ સ્થૂલઃ કૃશઃ કર્કશઃ ।

ગૌર્વાણો મનુજઃ પશુર્નરકમ્ભૂઃ પંઢઃ પુમાનંગના ॥

મિથ્યા ત્વં વિદધામિ કલ્પનમિદં મૂઢો વિબુધ્યાત્મનો ।

નિર્ગ્મં જ્ઞાનમગાનભાગમલ્લં સર્વવ્યપાયચ્યુત્તમ ॥૭૦॥

તે આત્મા, તું પોતાને અવિનાશી, નિર્મલ
 અપરના દુઃખથી રહિત તથા જ્ઞાનમય સ્વભાવવાળો બ્રહ્મ
 ત્વં મનુજ મૂર્ખ બની ગય છે, કે જેથી કરી આત્મા
 મિથ્યા કયા કહે છે કે હું સફેદ વર્ણવાળો છું, અગર
 કાળા છું, અથવા હું મજબુત છું, હું રૂઝુપુટ છું, હું
 કાશીવાળો છું, હું કંઠાર છું, હું દેવ છું, હું
 મનુજ છું, હું નાગકી છું, હું નર્પનક છું, હું
 પશુ છું, બીજું (૭૭૦)

કલ્પાત્મકમર્મિદં મૂઢોપગમોચનમ ।

કલ્પાત્મકમર્મિદં નામવ્યપેક્ષાનિમમ ॥

કલ્પાત્મકમર્મિદં કાર્યં મદા જ્ઞાનમ ।

કલ્પાત્મકમર્મિદં ન વ્યપેક્ષાઃ કલ્પિતં વદ્યુત્તમકં ॥

भीतं मुंचति नांतको गतधृणो भैषीवृथा मा ततः ।
 सौख्यं जातु न लभ्यतेऽभिलषितं त्वं माभिलाषीदि ।
 प्रत्यागच्छति शोचितं न विगतं शोकं वृथा मा कृथाः ।
 प्रेक्षापूर्वविधायिनो विदधते कृत्यं निरर्थं कथम् ॥७३॥

દયા રહિત યમરાજ મરણથી બીકણુ માણુસને દે
 નથી, તેથી ફેગટ ડર ના ડર. પોતાના ધરછેલા કે
 પ્રાપ્તિ ના થાય તો તેવા સુખની ધરછા તું ના કર
 મરી ગયા હોય તેના માટે શોક કરવાથી તેઓ
 આવતા નથી તો ફેગટ શોક ના કર કારણ કે મ
 કામ કરવાવાળા વિદ્વાન્ લોક કોઈ પણ કાર્ય ફેગટ
 નથી. (૭૩)

स्वस्येऽकर्मणि शश्वते विकलिले विद्वज्जनप्रार्थिते ।
 संप्राप्ये रहसात्मना स्थिरधिया त्वं विद्यमाने सति
 बाह्यं सौख्यमवाप्तुमंतविरसं किं खिद्यसे नश्वरम् ।
 रे सिद्धे शिवमंदिरे सति चरौ मा मूढ भिक्षां भ्रમ

જે સુખ આપણા આત્મામાં સ્થાયી છે, જે
 ઉદયથી પ્રાપ્ત થતું નથી પરંતુ જે કર્મના નાશ
 થાય છે, જે અવિનાશી છે, જે મહાશક્તિ છે, જે
 લોકો સદા ધરછા રાખે છે અને સ્થિરભાવ
 આત્મામાં સહજમાં પ્રાપ્ત થાય છે એવું સુખ આ
 પામે હોવા છતાં જો જે સુખ અંતમાં રસ વિનાતું છે
 નાશવંત છે તેવા બાહ્ય એટલે ઇન્દ્રિયજન્ય સુ

જગત્માં મારે નંદુ મરણ પિત્ર કરે છે, કે મુર્ખ ! મરણોગત
વિરમો પાપાત્મા મારે નંદુ મરણ મારે છે તે વિશ્વાત્મા
એ કમલ ના કમલ મારે

મિત્રપતિ પરિતે પ્યારે મયે નહ્યું :
સ્વરસિમનસદર્શી યઃ નિષરીત્ય મુદ્ધઃ ॥
તમિપતિ પરોત્તેય વારં દુઃખં :
સ્વત્તમપતીચિ નિધત્તીકૃત્ય નૈરિ ॥૭૫॥

તે મુર્ખ મન, પત્ન, નીપજન મરણ સમ્પત્તિમાં મન
મેર કરી નિર્મળ સ્વનિતારી હુમ મેલપણ ઉંછા કરે
કે, તેના મારે હું નેમ પાત્ર મારે છે એવું મુર્ખ જન
પરમમાનમાં કરવાવાળા મેલત્તેને નિર્દયસાયમાન કરી
મુદ્ધની પેલી પાદ જવા મારે મારે છે. (૭૫)

દુઃખે વિવર્તિત વૉસ્મનિર્મલ જોતદયે પોષિતાઃ ॥
દુર્વૌરા વિપચાર્યો વિરગ્નતાઃ સર્વાનનર્માશ્રયાઃ ॥
તેન્યે વિવર્તકાંસિમિઃ સ્વત્તમો જગ્યાવન્નિર્વર્ચિનો ।
દુઃસ્વોદ્રેકવિર્ચનં ન મુષિયાઃ કુર્વન્નિ નર્માર્ચિનઃ ॥૭૬॥

ધૃતિનશયી હર મહ મરે તેના અને નિર્મળ ઇન્દ્રિય
વિપચરૂપી અનુભવ તે પાપવામાં આવે તે આ લોક તથા
પરલોક અનેમાં સતિ વિવચ મારે દુઃખ મળે છે, તે
મેલમાં આનંદ માનવાવાળા મુદ્ધો મું આવા અંસારની વૃત્તિ
કરવાવાળા ઇન્દ્રિય વિપચ અનુભવે અર્થ પ્રકારના મુખને

5. The record of the 1955-56 season shows a decrease in the number of birds seen in the area.

‘दुःखानां निवृत्तिरिति दुःखमनन्तरम् ।

साहजोद्विषयनाशिनितः स्वर्गो विद्यमानः ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

निधं नीदम महेति कण्ठजितं क्षमं नमोनिदमं ॥७२॥

[illegible]

सर्वं नाशयति यत्नतोऽपि नशितं कृत्वा त्रयं दुष्करं ।

कार्यं कुर्यान्मित्रं शरणेन नान्निन्दे सांसारिकं नर्मेया ॥

यथापि विधायनं यत् कृतं नृद महत्तमया ॥

कृणुते क्वापि हि केवलश्रमकृतं न व्याभियंते मुखाः ॥८०॥

પાટ્ટીમાં નાંખેલ આટીની પૃથ્વીની માફક વ્યતિ

કઠિન પરિશ્રમ ઉઠાવીને યત્નની વડે કરેલા સઘળા સંસારિ કાર્યો દાણુ માત્રમાં ખીલકુલ નાશ પામે છે. આ પ્રમાણે હુમેશાં બને છે છતાં પણ હે મુર્ખ જીવ, એવા સંસારિ કાર્યો તરફ શાને માટે તને પ્રવૃત્તિ રહ્યા કરે છે, તે બરેબર બેદની વાત છે. કારણકે બુદ્ધિમાન્ પુરૂષો આ બેમતલબ પરિશ્રમ કરવાવાળા કાર્યોમાં કદી પણ નિર્ભર મનથી પ્રવૃત્તિ કરતા નથી. (૮૦)

ચિત્રોપદ્રવસંકુલાગુરુમલાંનિ-સ્વસ્થતાં સંસ્મૃતિં ।

મુક્તિં નિત્યનિરંતરોજનમુશ્વામાપત્તિભિર્વર્જિતામ્ ॥

માયી કોપિ કપાયમોહિતમનિર્નો તસ્વતો બુદ્ધ્યતે ।

મુક્તતા મુક્તિમનુત્તમામપરયા કિં સંસ્મૃતી રજ્યતે ॥૮૧॥

માયી માયી જાનના ઉપદ્રવોથી ભરપુર, મહામાયીદેવતામાંથી આંતરે રહિત, મહા આકૃષ્ટતા વાળા આ સંસારે ત્યાગ કર્યો આપતિભંગથી રહિત, સદા એક જાતનું જે જીવ આપવાવાળી આ બુદ્ધિને કપાય બુદ્ધિથી મુક્ત બને તે મુક્ત તાત્કાલિક વડે વાસ્તવીક રીતે આપવાથી તમે મુક્ત થાઓ કે પછીકે જેના મનમાં આ જગતમાં જે જીવન મળે તેથી તેમાંથી ત્યાગ કરી તેનાથી વિદ્યાર્થ મળે તેના મનમાં જે જાને માટે સજ કરે છે તે મુક્ત તાત્કાલિક મુક્તિ મળે તેના પાપે જતાઃ ।

મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ ॥

મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ ॥

મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ મુક્તિમ ॥૮૨॥

[illegible]

॥३॥ वाङ्मयः वाङ्मयः वाङ्मयः ! वाङ्मयः ।

नाये नायकानिबन्धनमुक्तं रत्नम् ॥

तान् नृनश्चरमानानामिदं यत् न्यरुह्य निर्मुच्यते ।

राज्यं विद्विमात्पुत्रेऽनयसुतं निष्कलकं निर्दिष्ट ॥८॥

[illegible]

यो चाक्षार्थं त्रयसि यन्त्रे प्रायमाण्यतेऽर्था ।

यस्त्वात्मार्यं लब्धुं न लभते पृतमात्मानमेव ॥

ન જાણે તેને કાળાં પોતે જાણે -
 વિજાણે તેને કાળાં પોતે જાણે ॥૮૪॥

જે કોઈ માણસ જાણના પદાર્થના માટે તપ કરે છે તેને જાણના પદાર્થ મળે છે. પરંતુ જે કોઈ માણસ આત્માની શિથિના માટે તપ કરે છે તેમને જલ્દીથી આત્માની શિથિ મળે છે. કારણ કે કોઈકનું વાવેતર કરવાથી કદીપણ જાણા ઉગતા નથી જોગ જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષો પોતાના આત્માના કાર્યમાં ઉગવાનું રહે છે. (૮૪)

કાંતાસન્નશરીરજમ્ભુતયો ને સર્વથાપ્યાત્મનો ।
 મિત્તાઃ કર્મભવાઃ સમીરણચલા ભાવાવહિર્ભાવિનઃ ॥
 તૈઃ સંપત્તિમિહાત્મનો ગતધિયો જાનંતિ ચે શર્મદાં ।
 સ્વં સંકલ્પવશેન તે નિદ્ર્યતે નાકીશલક્ષ્મીં સ્ફુટમ્ ॥૮૫॥

જે શ્રી પુત્ર પુત્રી આદિ સર્વે તથા મકાન ધન-
 ધાન્ય આદિ સર્વે ચેતન તથા જડ પદાર્થો સર્વે પ્રકારે
 આત્માથી જુદા તથા પવનની માફક ચલાયમાન છે તે સર્વે
 કર્મના ઉદયથી મળે છે, તેઓ આવા પદાર્થોને પોતાને સુખ
 બુદ્ધિહીન હોય છે, તેઓ આવા પદાર્થોને પોતાના મનના
 દેવાવાળા ગણે છે. જેવી રીતે કે તેઓ પોતાના મનના
 સંકલ્પને આધીન થવાથી સ્વર્ગની લક્ષ્મીને જાણે મેળવતા
 હોય તેમ માને છે. (૮૫)

કાનાં ભવતિ બુવને કર્મવધાય પુંસાં ।
 રાગાણાં કલિમલમુત્રે તદ્દિ મોક્ષાય વસ્તુ ॥
 ૪૪

સ્વપ્નસ્ય દિવિગદ્યુર્ધ્વં સ્વીક્ષ્ણાતકુચનાં ।

ત્રીમેઘાનાં વિગદ્યં ધર્મં તદિદં પુરિષે પદ્મણી ॥ ૮૫૪ ॥

આ દેવમાં છે અર્થે સારી પ્રદેશના માટે સ્વીક્ષ્ણા
પ્રદેશ સારી છે તેના અર્થે સ્વીક્ષ્ણાની મહત્ત્વના માટે સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સારી અને છે તેના સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સારી અને છે તેના સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સારી અને છે તેના સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સારી અને છે તેના સ્વીક્ષ્ણા

મધ્યમદેવત્રયસંપ્રદાયત્રયીત્રિનામૌર્ધ્વિ નાં ।

ત્રીમેઘાં વિનિવર્તને મધ્યમો ત્રીપાતલં વિભવઃ ॥

વિભાવસ્ય વિવિવરત્ન વિવિવે દુષ્ણાવતારં ધર્મઃ ।

ત્રીમેઘં વિવિવરત્નતો ન કુર્મ્મં મધ્યમસ્યો વાટવઃ ॥ ૮૫૫ ॥

અર્થાત્ત્રયં સ્વીક્ષ્ણાના પ્રાપ્તિવિત્ત્વં છે સ્વીક્ષ્ણાના
સ્વીક્ષ્ણા ત્રયઃ સ્વીક્ષ્ણા, ત્રય નામ સ્વીક્ષ્ણા પુરિષાના સ્વીક્ષ્ણા
છે તેના સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સ્વીક્ષ્ણાના સ્વીક્ષ્ણા
છે તેના સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સ્વીક્ષ્ણાના સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સ્વીક્ષ્ણાના સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સ્વીક્ષ્ણાના સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સ્વીક્ષ્ણાના સ્વીક્ષ્ણા
સ્વીક્ષ્ણા પ્રદેશના સ્વીક્ષ્ણા સ્વીક્ષ્ણાના સ્વીક્ષ્ણા

મોઠાંધાનાં સ્ફુટતિ હૃદયે વાગમાત્રીયુથ્યા ।

નિર્માહાનાં વ્યવગતગતઃ પ્રવદાન્મૈવ નિત્યઃ ॥

યત્તદ્ભેદં યદિ વિવિદિષા તે સ્વકીયં સ્વકીયૈ-

મૌહં ચિત્ત ! ક્ષપયસિ તદા કિં ન દુષ્ટં ક્ષણેન ॥૮૮॥

મોહથી અંધ બનેલા પુરૂષોના હૃદયમાં જાણ સ્ત્રી પુત્રાદિ શરીરાદિ વીગેરે પદાર્થ પોતાના આત્માની બુદ્ધિથી પોતાના લાગે છે. મોહથી રહિત પુરૂષોના હૃદયમાં કર્મ મેલથી રહિત થયેલ આત્માને સદા પોતાની બુદ્ધિથી આત્મારૂપે જાળવે છે. હે મન, જો આ બન્નેના લેહોને તું બાંધી લે તો પછી પોતાના આત્માને અલગ રાખી પોતાના ગણેલા સ્ત્રી પુત્રાદિને માટે મોહ થાય છે તેવા મોહનો શા માટે ક્ષણવારમાં તું નાશ કરતો નથી. (૮૮)

સ્વાત્મારોપિતશીલસંયમભરાસ્ત્યક્તાન્યસાહાયકાઃ

કાયેનાપિ વિલક્ષમાણહૃદયાઃ સાહાયકં કુર્વતા ॥

તપ્યંતે પરદુષ્કરં ગુરુતપસ્તથાપિ યેનિસ્પૃહા ।

જન્મારણ્યમતીત્ય ભૂરિભયદં ગચ્છંતિ તે નિર્વૃત્તિમ્ ॥૮૯॥

જે મનુષ્યો શીલ તથા સંયમના ભારથી પોતાના આત્મામાં લીન થયેલા છે, જેમણે બીજી વસ્તુઓના આલેખનનો ત્યાગ કરેલ છે, જેમના મન ધ્યાનમાં સદાય કરવાવાળા સાધન રૂપી શરીર પર ઉદાસ રહે છે. એવા સાધુપુરૂષો બહુ ભારે તપસ્યાનો તપ કરે છે. છતાં પણ તેવી તપસ્યા પર વાંછના રાખતા નથી તેવા સાધુ પુરૂષો અત્યંત બચને આપવાવાળા સંસારરૂપી વતને પાર કરી પરમાનન્દરૂપી મોક્ષને મેળવે છે. (૮૯)

તર્થ કસોતિ દુઃસમશૂર્યે તીર્થ્ય શૂર્યે નિર્મિતય ।

દાપેત્યશૂર્યે નિર્દેનુમનનો મે પોષયંતે વરઃ ॥

ને કમનંતર્મકનિવપવળં દુર્મયા યોગિનો ।

ત્વદોષવત્કર્પનામનપરાન્નેયો કિનનોચ્ચતે ॥૫૭॥

પોષતાનું ખોષેતું પાપકર્મ દુઃખ આપે છે અને શૂર્ય
[શૂર્ય આપે છે એમ લાગેલું છે મનુષ્ય પાપકર્મને
શ દરવાણાનું મન કરીને તપની આપના કરે છે તેવા
તિ નવક અંધમના અંધરૂપ યોગી પુરૂષો બહુ ગુરુકે-
ત્રી મળી શકે છે, પરંતુ જેવેના આ જગતમાં પુણ્ય
મા પાપ કરીના નામ દરવાણા ઉપાધી છે તેવા આપ
કર્મજોને માટે શું કરેતું કારણ કે તેમને મળતું વલન
લેખ્ય છે. (૬૦)

લેયં ચદ્વીર્ય કર્મ રથના સંગારવિસ્તારકમ ।

સાધૂનામુદયાગતં મ્યયમિદં ચિન્હેદને કઃ શ્રમઃ ॥

ગત્વા વિજિગીષુણા ચલ્લના વૈરી દટાદન્યને ।

સાદન્યા મૃદમાગતઃ સ્વયમર્નો મંત્રાય્યને કોચિદ્ ॥૫૮॥

સાધુઓએ તો જે કર્મ સંચારને વધારનાર છે, તેને
જલદીથી બદાર લાવી તેના ઉઠ દરેયો જોઈએ, અને જે
કર્મ પોતાની મેળે બદાર આવ્યાં હાય તેને ઉઠી નાંખ-
નામાં ને ખવી શું મદિનતા તેમને કરવી પડે ? જેવીરીતે
ત પુરૂષો જીતને મેળવવાની ઈચ્છાવાળા છે
તેને પોતાના શત્રુઓને બળથી મારી નાંખે

[illegible]

1941-1942

[illegible]

1944-1945

10-10-45 (10-10-45)

विष्णवे यद्दत्तं कर्म तस्य मंगलविनाशकम् ।

सायुनाद्वयगतं स्वर्गिणं विन्दते कः श्रमः ॥

यो गत्वा निजिनीप्रिया पश्यता वैरो दृष्टाद्भयम् ।

नादत्वा गृह्यागतः स्वयमग्नी मन्त्रव्यो कौर्विहः ॥२॥

[illegible]

કાનેના હાથે રક્ષાગિયુ પણ મુદ્ધિને મેળવી શકતા નથી.
મરણે મરણથી જેનું મરણ બરેનું છે, તેવા પ્રકારને જાણને
મરણ કરી સ્થાન રક્ષાવામાં આવે તે: પણ મું તેનું મરણ
મરણિત મુદ્ધ મુદ્ધ મુદ્ધે (૧૫)

લગ્ના કુર્મમહેદયો: નપદિ મે રેહાનનોરંતમ ।

લગ્ના ધ્યાનદુયામનેન મુનય: મુદ્ધન કવેધનમ ॥

મોહાલોકવિદ્યોક્તિઓક્તનના મુદ્ધા દિવ્યોક્તિના: ।

પંચાને કવયંતિ મિદિયલેન્ને મંતુ ન: મિદ્યે ॥૧૬॥

જે મુનિઓની મુનિતાથી વિદ્ય મુદ્ધા છે તેવા મરણ
દયા આજ્ઞાના મેદને જાણીથી જાણી લીધા છે તથા મુદ્ધ
મોહાલોકના મેળવી આજ્ઞાધ્યાનની અગ્નિ મુદ્ધે મુદ્ધોક્તિ
લાગુને જાણ કરી નાખ્યા છે. અને હોદ્દા તથા આજ્ઞાને
દેખવાવાળા દેખતા માન પામીને જાણે હોદ્દામાં મોદ્દે માનવ
અગ્નિમાં તેમજ હંદ્રાદિદેવ આદિનાં પૂજનું રચાન મેળવ્યું
છે. તેવા મરણ પદ્માત્મા અરિદંત જાણીને મોહાલોકી
રચાનના આજ્ઞાને જાણે છે તેવા મુનિઓ આજ્ઞાની શિદ્ધિના
મુદ્ધે પ્રવર્તે. (૧૬)

વેપાં જ્ઞાનકુશાનુમુદ્ધવ્યવર: મન્યક્તવશાનેરિતો ।

વિષ્ણુકૃતસર્વતત્ત્વમિનિર્દયે નિર્વાર્પયમિ ॥

દત્તોક્તિમનસ્તમસ્તનિદ્ધનેદેદીપ્યને સર્વદા ।

નાથયે રચયંતિ ચિત્રચરિતાશારિત્રિણ: કસ્ય તે ॥૧૭॥

જેમની જ્ઞાનકૃષી અગ્નિ પોતાના પ્રકાશમાં વધારે

તત્વભાવના

પ્રકાશમાન થઈ સમ્યક્ચતારૂપી પવનના લીધે ફેલાઈ જઈ ઈર્મરૂપી લાકડાંને ભસ્મ કરી નાંખે છે, અને મનને આકુળબ્યાકુળ કરવાવાળા સર્વ રાગ આદિ અન્ધકારને દૂર કરે છે અને સર્વ પદાર્થો તથા તત્વોના સમૂહને એકી વખતે સ્પષ્ટ પ્રકાશમાન કરે છે અર્થાત્ કેવળજ્ઞાનમય બની સદા જલતી રહે છે તેવા વિચિત્ર આવરણવાળા આચરણને કરવાવાળા સાધુ પુરૂષો કેાની અંદર આશ્ચર્ય પેદા કરતા નથી ?—અર્થાત્ તેમના ચારિત્ર આશ્ચર્યકારી હોય છે, (૬૫)

યાવચ્ચેતસિ વાહ્યવસ્તુવિષયઃ સ્નેહઃ સ્થિરો વર્તતે ।

તાવન્નશ્યતિ દુઃસ્વદાનકુશલઃ કર્મપ્રપંચઃ કથમ્ ॥

આર્દ્રત્વે વસુધાતલસ્ય સજટાઃ શુષ્યતિ કિં પાદપાઃ ।

મૃજ્જતાપનિરોધનપરાઃ શાસ્ત્રોપશાસ્ત્રિન્વિતાઃ ॥૯૬॥

જ્યાં સુધી મનમાં બહારના પદાર્થ સંબંધી રાગ સ્થિરરૂપે થાય છે ત્યાં સુધી દુઃખ આપવામાં કુશળ એવા ઈર્મોની બલ કેવી રીતે નાશ થઈ શકે ? કારણકે જમીનના તળની ભીનાશના લીધે અત્યન્ત સૂર્યના તાપને રોકવાવાળી શાખાઓ તથા ઉપશાખાઓથી ભરેલા વૃક્ષો કેવી રીતે સુકાઈ શકે ? અર્થાત્ સુકાઈ ના જ જાય. (૬૬)

ચક્રી ચક્રમપાકરોતિ તપસે યત્તન્ન ચિત્રં સતામ્ ।

સૂરીણાં વદનશ્વરીમનુપમાં દત્તે તપઃ સંપદમ્ ॥

તદ્ચિત્રં પરમં યદત્ર વિષયં ગૃહ્ણતિ હિત્વા તપો ।

દત્તેઽસૌ યદનેકદુઃસ્વમવરે ભીમે મન્નામ્મોનિધૌ ॥૯૭॥

તત્વભાવના

જે મૂર્ખ પુરૂષો નિર્દોષ સમ્યક્જ્ઞાન સમ્યક્દર્શન તથા સમ્યક્ચારિત્ર રૂપી ત્રણ રત્નો સિવાય એકલા જ્ઞાન માત્રથી સંસારરૂપી કિલ્લાને તોડી નાંખી અનુપમ ગુણને આપવાવાળી સિદ્ધિને મેળવવા ઇચ્છા રાખે છે, તેઓ પોક્કસ રીતે પોતાના બન્ને હાથો વડે કલ્પાંત કાળના પવનથી લાયમાન થયેલા તથા જળચરોથી ભરપૂર એવા સમુદ્રને રી જઈ પોતાના સ્થાનમાં જવા માંગે છે. (૯૬)

ભાત્વા ભવમુક્તિકારણગણં શુદ્ધયા સદા શુદ્ધયા ।

વા ચૈતસિ મુક્તિકારણગણં ત્રેયા વિમુચ્યાપરમ ॥

અરણ્યનિમ્લનક્ષમધરં જનં તપઃ કુર્યતે ।

જન્મ ચ જીવિતં ચ સફલં પુણ્યાન્માનાં યોગિનાં ॥૧૦૦

જે મુનિઓ સદા શુદ્ધ બુદ્ધિના હીથે આ સંસારના ને તથા મોક્ષના કારણના સમૂદ્રને જાળી સર્જીને મન અને કાયા વડે જે સંસારના કારણો છે તેને ઝેરી તાના ચિત્તમાં મોક્ષના કારણ ત્રણ રત્નને મારવા સંસારરૂપી વનને નાશ કરવામાં સમર્થ એવા જૈન પ્રાધના કરે છે તેવા પુણ્યશાળી યોગિ પુરૂષાના થા જીવન સફલ થાય છે. (૧૦૦)

અગમદાનકગલં સંત્યજ્ય રત્નચયમ ।

પવેદનોદયકરં ભોગે મિથઃ મેવમે ॥

પર્યયાદિજનકં દાત્તાદ્યલં વળ્લમે ।

જરાંતકાયકરં પીપ્પલમ્પમ્ય મઃ ॥૧૦૧॥

મયનમોનમોનનોદરે ।

મુનરદર્શિશ્રવણમનુરામિતમ ॥

વનવિચાર મંત્ર ન વલેવરે ।

ફિનરે ધર નર ગમિત્વજિ ॥૧૧૫॥

કુવને સ્વપ્નશયન ૧૫૦, મધ્યમ, સ્વપ્ન તથા
મદિત્વે દીર્ઘશય ૧૫૧ જેમ ગોચર્યને તેમનું સ્વપ્ન
૧૫૨ થી ૧૫૩ છે એ સ્વીર પણ જ્યાં જ્યાં ૧૫૪ સ્વપ્ન
૧૫૫ થી ૧૫૬ સ્વપ્ન ૧૫૭ છે એ સ્વીર ૧૫૮ ૧૫૯

સચરનાગવદો દમયંતિ ને ।

કામમી વિપયા ન પરં નરમ ॥

મમદદન્તિમદં દલગન્તિ ને ।

ન દરિયં દરયો રદ્યન્તિ તે ॥૧૧૬॥

આ ધન્તિયોના વિપયો એ વિવાધર તથા નાગકુમા-
રને પણ વશ કરી દે છે તે તેઓ અન્ય મનુષ્યોને કેમ
વશ ન કરી શકે? કારણ કે જે સિદ્ધિ મદવાળા હાથીઓના
મદને ચુલ્લું કરી નાંખે છે, તેઓ કરી દરહોને છોડી દે
નહિ. (૧૧૬)

મરણમેતિ વિનદ્યતિ જીવિતં ।

પુતિરર્પતિ જરા પરિવર્તે ॥

પ્રચુરમોદપિશાચવશીકૃત-

સ્તદપિ નાત્મહિતે રમતે જનઃ ॥૧૧૭॥

તત્ત્વભાવના

મરણ આવે છે અને હાલની નાશ પામે છે. યુવાની દર બદલે છે અને ઘણું વધતું બદલે છે. છતાં પણ બધા નક મોડરથી પ્રાપ્તને વશ પડે છે. મનુષ્ય પેતાના કિતમાં એટલે આત્માના કલ્યાણમાં પ્રેમ કરતો જાયો. (૧૧૭)

जननमृत्युजरानलदीपितं ।

जगदिदं सकलोऽपि विलोक

नदपि धर्ममतिं विदधानि नो ।

रतमना विषयाकुलितो जनः

સાર્વ લોક જરુર મૃત્યુ છે કે અ
જગ નિશેરે અભિષેકથી બરાબર સમજા રહ્યો
વિષયોના સાધમાં જબરાયેલો મનુષ્ય તેમાં
અંતરિને ધર્મની પ્રાપ્તિને મારણ કરતો નથી

जातममर्तिर्धर्मं काष्णधर्मं दुर्गमम् ।

कर्तव્યव્યવસેકं શ્રદ્ધાનોપોઽપિ મેઢી ॥

कषमिति गृह्यायः श्रद्धाया मन्त्राना-

मिति विपश्यन्मर्त्य-मन्त्रो य विधाति ॥

જાત થયેલો અમર્તિ ધર્મ કાષ્ઠધર્મ દુર્ગમ
કર્તવ્ય વ્યવસેક શ્રદ્ધાનોપોઽપિ મેઢી ॥
કષમિતિ ગૃહ્યાયઃ શ્રદ્ધાયા મન્ત્રાના-
મિતિ વિપશ્યન્ મર્ત્ય-મન્ત્રો ય વિધાતિ ॥

તત્ત્વભાવના

આહને નિર્મલ મનસા મનસામીને તેવા ચૂકવાયને
મન વનન અને કાયાવટે ત્યાગ કરે છે. (૧૧૯)

સર્વજ્ઞઃ સર્વદર્શી ભવમરણમગતંકર્મોક્ત્યતીતો ।

તત્ત્વાત્મીયસ્તમાયઃ ક્ષતમકલમલઃ શશ્વદાત્માનપાયઃ ॥

દક્ષઃ સંકોચિતાર્ધમર્મગુનિવર્તિત્વોક્ત્યાવાનવેક્ષઃ ।

નદ્યાવાયાન્નનીનસ્થિરચિત્તદુઃસ્વનાક્ષયં નિતનીયઃ ॥૧૨૦॥

જે ચતુર પુરૂષો પોતાની ઇન્દ્રિયોને વશ રાખે છે,
જન્મ તથા મરણના બંધથી બીધેલા રહે છે તથા અંધારના
બ્રમણથી ઉદાસ રહે છે તેવા ચતુર પુરૂષોએ જાણ્યા રહિત
સ્થિર તથા નિર્મળ આત્માના મુખની પ્રાપ્તિના માટે સદા
સર્વને દ્રવ્યવાવાળા, સર્વને દેખવાવાળા, જન્મ મરણ વગેરે
ગ્રોહ વિગેરે દેખોથી રહિત, પોતાના સ્વભાવને પ્રાપ્ત
કરેલ, સર્વ કર્મ મળોથી રહિત અવિનાશી પોતાના
આત્માના ધ્યાનમાં ધ્યાન કરવું જોઈએ. (૧૨૦)

દૃત્તેવિંશતેનેનિ કુર્વતા તત્ત્વભાવનામ્ ।

સચ્ચોમિતગતેરિદ્રા નિવૃત્તિઃ ક્રિયતે કરે ॥૧૨૧॥

આવા જોડોને વીસ શ્લોકો વડે આત્માના તત્ત્વની
ભાવના કરવાવાળા પુરૂષો જલદીથી અમિતગતિ આચાર્યને
મળે તથા સર્વજ્ઞને પ્રિય એવી સુદ્ધિને પોતાના હસ્ત-
ક્રમણમાં મેળવે છે. (૧૨૧)

શ્રીમાન્ અમિતશનિ ચૂરિ વિરચિત

ભાવના દ્વારિશિક્ષા

(પુસ્તકાલી બાપાંતર અર્થિત)

મનંતુ મૈત્રી મૃણિતુ મમોદં ।

મિષ્ટેષુ મીરેષુ કૃપાપરત્વમ ॥

માધ્યમ્યમાનં વિપરીતઠર્ગી ।

મદા મમાત્મા નિરૂપાતુ દેવ ॥૧॥

હે જીનેન્દ્ર બનવાન, મારું પ્રાણીઓ તરફ મિત્રતા,
પ્રેમન પુરેણ તરફ દર્પ તથા દુઃખની પીડિત પ્રાણીઓ
દે દયા અને દુઃખમય જીવનમાં પણ અમદાવપણું મારે
તમા દુઃખેશાં બોલવો. (૧)

શરીરતઃ કર્તુમનન્નશક્તિ ।

વિભિન્નનાત્માનમપાસ્તદોષમ્ ॥

જિનેન્દ્ર કોષાદિય સ્વદ્વયદિ ।

તવપ્રસાદેન મયાસ્તુ શક્તિઃ ॥૨॥

હે જીનેન્દ્ર, આ શરીરથી બિન્ન આત્માને કે જે
તમા અનન્ત શક્તિવાળો અને દોષરહિત છે તેને મ્યાન-
થી જેમ તરવાર કાઢીને અક્ષય થઈ શકે છે તેમ કર-
માં તમારા પ્રસાદવડે મારામાં શક્તિ આવો. (૨)

બાપના કાલિશિષ્ય

તે! મરી લઈ આપના મમ બાપની નાશ કરવા હોય,
હો કરવા હોય, બેગ કરવા હોય બચવા તો હાથી
મોતો હોય તેના મરે' ભારા પાપો અને દર મર્તી આવ. (૫)

વિશુક્તિમાર્ગનનિહુલનર્તિના ।

મયા કપાતાપયજ્ઞેન દુર્ગિયા ॥

ચારિત્રમૃદ્ધેયદત્તારિ નાંગન ।

તદસ્તુ મિત્રયા મમ દુઃકૃત્તં પ્રથો ॥૬॥

તે પ્રભુ, બાપના આગને પ્રતિકૂળ વર્તનથી તિવેક
કે દંડિય વશ થઈને દુઃખલિના સીધે આશિષ શુદ્ધિને
પ કરનારી ક્રિયા ગે' કરી હોય તો તેવું પાપ હવે
આ આવ. (૬)

ચિનિન્દનાલોચનગર્દેષરદે ।

મનોવચ્ચકાપકપાયનિર્મિતષ ॥

નિદન્મિ પાપં ભવદુઃખકારણ ।

મિત્રગ્વિપં મન્ત્રગુણૈરિવાગ્નિહૃષ ॥૭॥

મન, વચ્ચન અને કાયા વડે કપાત ને વશ થઈને જે
ગે' કર્યા હોય તે પાપને હવે આ સંસારને દુઃખનું
મુ છે તેમ સમજીને નિન્દા આલોચન ને ગર્દેષવડે દૂર
॥ છે તેવા મન્ત્ર શુદ્ધો વડે જેમ વેદ ઝેરને દૂર કરે
તેમ હું દૂર કરે છું. (૭)

આપના હાનિશિખા

મર્ક, માર, પદ તથા માર્ગ વચનૈયો પ્રમાદના
દેરે મેં કરે છે અને તેથી તેમ લોકો તેની કાળા તાબી સરખી
જે અને પૂર્ણતાનું રત્ન આપે. (૧૦)

શોધિઃ મમાયિઃ પરિણામશુદ્ધિઃ

સ્વામ્યોપનિષઃ કિયસોરખ્યમિદિઃ ॥

ચિન્તામણિ ચિન્નિતવચ્ચુદાને ।

ત્વાં વંચમાનસ્ય મમામ્નુ દેવિ ॥૨૧॥

પાદેલી ચીજને આપવામાં ચિન્તામણી ગમાન ને દેવી,
અને વારંવાર વચનના કરી હું જોટલું માણું છું કે મને
ફે તોન મળે, અમામિ મળે, અને પરિણામમાં શુદ્ધિ
મેં, પોતાના આત્માના જ્ઞાનની લગિમ થાવ અને મોક્ષના
પની સિદ્ધિ થાવ. (૧૧)

યઃ સ્મર્યતે સર્વમુનીન્દ્રદૈ-

ર્યસ્તુયને સર્વનરામરેન્દ્રઃ ॥

યો ગીયતે વેદપુરાણશાસ્ત્રઃ ।

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ ॥૨૨॥

જેનું સ્મરણ સર્વ મુનીશ્વરો કરે છે, જેના વખાણ
મનુષ્યો દેવો તથા ધન્દ્રો કરે છે અને જેનું જ્ઞાન વેદ
શાસ્ત્રોમાં કરેલું છે તેવા પરમદેવ મારા
પમાં ખીરાલે. (૧૨)

યો દર્શનજ્ઞાનમુલ્લસ્રભાવઃ ।

સમસ્તસંસારવિકારવાહાઃ ॥

ભાવના કાવિશિક્ષા

ક્રોધીકૃતાશ્રેયસરીરિવર્ગાઃ ।

રાગાદયો यस્ય ન મન્તિ દોષાઃ ॥

નિરિન્દ્રિયો જ્ઞાનમયોઽનવાયઃ ।

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ ॥૧૬॥

જેમણે રાગાદી છબોને પોતાના તરીકે માનેલા છે, જેમનામાં રાગ દેવ આદિ દોષો નાશ પામેલા છે, ઈન્દ્રિય રહિત સદા જ્ઞાનમયતા થયેલા છે તેવા પરમદેવ મારા હૃદયમાં કલ્યાણકારી થાવ. (૧૬)

યો વ્યાપકો વિશ્વજનીનવૃત્તઃ ।

સિદ્ધો વિબુદ્ધો ધુનકર્મવન્ધઃ ॥

ધ્યાતો ધુનીતે સકલં વિકારં ।

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ ॥૧૭॥

જેનું સકળ જ્ઞાન જગતમાં સર્વ જગ્યાએ વ્યાપક છે, જે પોતે સિદ્ધ, બુદ્ધિમાન તથા કર્મબન્ધન રહિત થયા છે, અને જે ધ્યાન ધ્યાવવાથી ક્ષણમાં વિકારને નાશ કરે છે તેવા પરમદેવ મારા હૃદયમાં ખીસાળે. (૧૭)

ન સ્પૃશ્યતે કર્મકલકુદોષૈ-

યો ધ્યાન્તસંયૈરિવ તિગ્મરશ્મિઃ ॥

નિરજનં નિત્યમનેકમેકં ।

તં દેવમાત્તં શરણં પ્રપચે ॥૧૮॥

વિષામને પદ કાર્ત્તિ-પદાર્થ ૧ ।

ન વિષામને મનાનાર્થામિ ॥

માન્યાર્થિયં વૌષ્ણવપદાર્થ ૧ ।

તં દેવમાસં શરણં પ્રપદ્યે ॥૨૯॥

જેમનામાં તાપને આપનાર શરજ નથી પરંતુ જાણનાર શરજ પ્રપદ્યે છે, જેના પ્રપદ્યે આપને આપનારે તેમજ પાતાની અંદરજ રહેતો છે, તેવા આપ દેવનું શરણં પ્રપદ્યે ૧૯. (૧૯)

વિલોચ્યમાને સતિ યત્ર વિશ્વં ।

વિલોચયતે સ્પર્શમિદં વિવિક્તપ્ ॥

શુદ્ધં શિવં જ્ઞાન્તમનાચનન્તં ।

તં દેવમાસં શરણં પ્રપદ્યે ॥૨૦॥

જ્યાં આખા જગતને જ્ઞાન દર્શનવડે દેખી શકાય છે, અને જુદા જુદા છ દ્રવ્યોને પણ જોઈ શકાય છે, તેવું શુદ્ધ જ્ઞાની તથા શિવ સ્વરૂપી અને જે અનાદિ તથા અનંત છે તેવા આપ દેવનું મને શરણુ મળે. (૨૦)

સાધના અભિવિશિષ્ટ

દેન ક્ષણ મનમયમાનમુન્દર્ભા ।

નિવાદનિદ્રાપયગોત્તરજિતા ॥

કયોડનતેનેચ તરુવણ-

સ્વં દેવમાર્ગે નરણં પ્રપત્ય ॥૨૧॥

જેવી રીતે આત્મા સમુદ્ધ અગિયી નાશ પામે છે તેવી
તે જોનામાંથી મોહ માન અભિમાન પરિહર વિશેષે નાશ
પામે છે તથા ક્ષમાયુક્ત નિદ્રા પયગોત્તરજિતા વિશેષે નાશ
પામે છે તેવા આમદેવનું અને શરણ યાચ. (૨૧)

ન સંસ્તરોડગ્મા ન વૃણં ન મૈદિની ।

વિપ્રાનતો નો ફલકો વિનિર્મિતઃ ॥

યતો નિરસ્તાકપાયવિદિપઃ ।

સુધીભિરાત્મૈવ સુનિર્મલો મતઃ ॥૨૨॥

જેની શય્યા માટે શિલ્પા, પૃથ્વી અથવા ઘાસ પલ્લુ
અને જેના આસન માટે પલ્લુ કોઈ પલ્લુ ચીજ
પદ્ધતી નક્કી નથી અને જેનામાંથી ઇન્દ્રિય વિષય કપાય
વિશેષે નાશ પામ્યા છે તેવો નિર્મળ આત્મા છે તેમ
માણસોએ કહેવું છે. (૨૨)

ન સંસ્તરો ભદ્રસમાધિસાધનં ।

ન લોકપૂજા ન ચ સંપ્રમેલનપ્ ॥

યતસ્તોડધ્યાત્મરતો ભવાનિશં ।

વિમુચ્ય સર્વામપિ વાણવાસનાપ ॥૨૩॥

મા પાનપા પાનપાનપાનપાન .

૯ કે દુર્ભેનજાનપાને વિદ્યુદ્ધા ॥

પુજાર્થી રાજા રાજા પાનપાન .

વિવિધોર્ધવ પાનુદેવે મમાનિય ॥૨૪

હિ આના નું પાત્રી જાનને પાનપાન આના
કાંકે કે નેમજ દુર્ભેનપાને, આનપાને અને વિદ્યુદ્ધા
મને ન્યાં દુર્ભેના દિવ્ય રાજા પાનુદેવે નીજનું દ્યાન

ભાષના દાત્રિશિક્ષા

વાળો છે અને પોતાનામાં સ્થિર રહી શકે
અમાપિને મેળવે છે. (૨૫)

एकः सदा शाश्वतो को ममात्मा ।

विनिर्मलः साधिगमस्वभावः ॥

वद्विर्भावाः सन्त्यपरं समस्ता ।

न शाश्वताः कर्मभवाः स्वकीयाः ॥૨૬॥

મારો આત્મા એકલો છે, અદા શાશ્વતો
કેવળ જ્ઞાનવાળો છે, મુખથી બરપૂર સ્વભાવ
જેનામાંથી બહારના બધા ભાવો બુદ્ધાઈ પામ
પોતાના કર્મના હિત્યથી બનેલા ભાવો શા
તેમ હોય છે. (૨૬)

यस्यास्ति नैवयं वपुषापि सार्द्ध ।

तस्यास्ति किं पुत्रकलत्रમित्रैः ॥

प्रयच्छते चर्मणि रोमकृપाः ।

कुतो हि तिष्ठन्ति शरीरमध्ये ॥૨૭॥

જે આત્માનું આ શરીર સાથે પણ ઐક્ય ન
તેનું ઐક્ય પુત્ર સ્ત્રી તથા મિત્ર સાથે કેમ
અર્થાત્ જેમ શરીરમાંથી આમણી દૂર કરવામ
પછી તેમાં છિદ્રો ક્યાંથી કેળાઈ શકે. (૨૭)

संयोगतो दुःखमनेकभेदं ।

यतोऽનુते जन्मवने शरीरी ॥

તતસ્ત્રિધાસૌ પરિવર્જનીયો ।

ચિયાસુના નિવૃત્તિમાત્મનીનામ ॥૨૮॥

મનુષ્ય ખીલના સંયોગમાં પડીને અનેક જાતના દુઃખો આ સંસાર રૂપી વનમાં લોગવે છે તો જેમને આત્માને માટે મોક્ષની વાંછના હોય તેમણે મન વચનને કાચાથી નિશ્ચય કરી તેવા મોહને છોડી દેવો જોઈએ. (૨૮)

सर्वं निराकृत्य विकल्पजालं ।

સંસારકાન્તાહનિપાતહેતુમ્ ॥

विवक्तमात्मानमवेक्ष्यमाणो ।

નિલીયસે ત્વં પરમાત્મતત્ત્વે ॥૨૯॥

આ સંસારરૂપી ઘાડ વનમાં ભટકવાના કારણરૂપી સર્વે વિકલ્પોની જાલને છોડી દઈ, હે મન ! પોતાના આત્માને લિન્ન જાણી પરમ સુખનું કારણ તથા ભવોના તાપનું નિવારણ એવા પરમાત્માના તત્ત્વમાં તું લીન થાવ. (૨૯)

स्वयं कृतं कर्म यदान्मना पुरा ।

फलं तदीयं लभते शुभाशुभम् ॥

परं दत्तं यदि लभ्यते स्फुटं ।

स्वयंकृतं कर्म निर्वर्त्यं તદા ॥૩૦॥

જે દ્રવ્યો આત્માએ પોતાના આગ્રહના ભવોમાં કરેલા છે તેના આશ તથા નશ્વર દ્રવ્યો તેને ભોગવવા પડે છે.

બાપના કાનિષ્ઠા

જે પારકાને આપેલ કુખ દુઃખ લોગવતું પડે છે તેમ
માની શકાય તો પછી પોતાના કંદેશ કંઈ નિર્ધાર થાય
છે એમ માનવું પડે જે વાત વાસ્તવીક નથી. (૩૦)

નિજાજિતં કર્મ વિદ્યાય દેહિનો ।

ન કોપિ કસ્યાપિ દદાતિ કિંચન ॥

વિચાર્યન્નેવમન્યમાનસઃ ।

પરં દદાતીતિ વિમુચ્ય શ્રેયુષીમ્ ॥૬૧॥

મનુષ્યો પોતાના કર્મથી ઉપાઈત કંદેશ દુઃખ લોગવે
છે. કોઈપણ મનુષ્ય કોઈ બીજાને કંઈપણ આપતો નથી એવો
મનમાં દૃઢ વિચાર કરી ધ્યાન ધ્યાવે છે, તેઓ પોતાના
મનમાં બીજા દુઃખ આપી શકે છે તેવો વિચાર મનમાં
લાવી શકતા નથી. (૩૧)

યૈઃ પરમાત્માઽમિતગતિવન્ધ્યઃ ।

સર્વવિવક્તો ભૂશ્મનવચઃ ॥

શબ્દચીનો મનસિ લભન્તે ।

મુક્તિનિકેતં વિભવરં તે ॥૬૨॥

જે પરમાત્માને અમિતગતિ આચાર્ય વન્ધન કરેલું
છે તે પરમાત્માને સર્વ દોષથી રહિત તથા સર્વ પદાર્થથી
શિન્ન માની વારંવાર ધ્યાનમાં મનુષ્યો ધારે છે, તેઓ
જો મનમાં નિત્ય અનુભવ સાર સાથે ધ્યાન કરે તો આનન્દ-
કારી મોક્ષની લક્ષ્મીને પામે છે. (૩૨)

તત્ત્વિવાસો પરિતર્જનીયો ।

નિવાયુના નિરૂત્તિમાત્મનીનામ ॥૨૮॥

મનના પરીવર્તના અભિગમમાં પડીને અનેક જાતના દુઃખો
જાણી શકાય છે. આવા દુઃખો જનમાં લેવાયે છે તેમ જોમને આત્માને
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેમજો મન નવનને આત્માને
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં (૨૮)

તત્ત્વે નિરાકર્ય તિહત્તજાતે ।

મંથામકાનાદનિવાસેદુષ્ણ ॥

નિત્યમન્યાસયોઃપ્રમાણો ।

નિત્યે નિત્યે પદમાન્યાસયો ॥૨૯॥

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં
જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં જોઈ શકાય તેવાં

ભાવના કાવિશિક્ષા

જે પારકાને આપેલ કુખ દુઃખ બોગવતું પડે છે તેમ
માની શકાય તો પછી પોતાના કરેલા કર્મો નિર્ધર થાય
છે એમ માનવું પડે જે વાત વાસ્તવિક નથી. (૩૦)

નિજાર્જિતં કર્મ વિદાય દેશિનો ।

ન કોપિ કસ્યાપિ દદાતિ કિંચન ॥

વિચાર્યન્નેવમન્યમાનતઃ ।

પરો દદાતીતિ વિમુચ્ય શ્રેયુર્ગમ્ ॥૩૧॥

મનુષ્યો પોતાના કર્મથી ઉપાહત કરેલ કુખ બોગવે
છે. દોષપણ મનુષ્ય દોષી બીજાને ક'ઈપણ આપતો નથી એવો
મનમાં દૃઢ વિચાર કરી ધ્યાન ધ્યાવે છે, તેઓ પોતાના
મનમાં બીજા દુઃખ આપી શકે છે તેવો વિચાર મનમાં
લાવી શકતા નથી. (૩૧)

યૈઃ પરમાત્માઽમિતગતિવન્થઃ ।

સર્વવિવક્તો મૃગમનવચઃ ॥

શબ્દધીનો મનસિ લબન્તે ।

મુક્તિનિકેતં વિમવચરં તે ॥૩૨॥

જે પરમાત્માને અમિતગતિ આચાર્યે વન્દન કરેલું
તે પરમાત્માને સર્વ દોષથી રહિત તથા સર્વ પદાર્થથી
વિન્ન માની વારંવાર ધ્યાનમાં મનુષ્યો ધારે છે, તેઓ
મનમાં નિત્ય અનુભવ સાર સાથે ધ્યાન કરે તો આનન્દ-
રી ભોક્ષીની લક્ષ્મીને પામે છે. (૩૨)

ભાવના દ્વાત્રિંશિકા

તતસ્ત્રિયાસૌ પરિવર્જનીયો ।

યિયાસુના નિવૃત્તિમાત્મનીનામ ॥૨૮॥

મનુષ્ય જીવનના સંયોગમાં પડીને અનેક જાતના દુઃખો આ સંસાર રૂપી વનમાં ભોગવે છે તો જેમને આત્માને માટે મોક્ષની વાંછના હોય તેમણે મન વચનને કાયાથી નિશ્ચય કરી તેવા મોહને છોડી દેવો જોઈએ. (૨૮)

સર્વં નિરાકૃત્ય વિકલ્પજાલં ।

સંસારકાન્તાહનિપાતહેતુષ્ ॥

વિવક્ત્તમાત્માનમવેશ્યમાણો ।

નિલીયતે ત્વં પરમાત્મતત્ત્વે ॥૨૯॥

આ સંસારરૂપી ઘાટ વનમાં ભટકવાના કારણરૂપી મનો વિકલ્પોની જાડને છોડી દઈ, હૈ મન ! પોતાના આત્માને વિન્ન જાણી પરમ શુભનું કારણ તથા ભયોના તોળનું નિવારણ એવા પરમાત્માના તત્ત્વમાં તું લીન થા. (૨૯)

મયં કૃતં કર્મ યદાત્મના પુરુ ।

કલં ભરીયં લભતે શ્રમાશ્રુષ્ણ ॥

પોષા દત્તં યદિ લભ્યતે સ્ફુટં ।

મયંકૃતં કર્મ નિર્મલં તદા પુરુષા

જે કોઈ આત્માને પોતાના આગમના બેલમાં કરેલા કૃતિ, ભ્રમ, ભ્રષ્ટ્ર તથા કૃતિ તેને આગમના પદે લે

પ્રાચના હાનિશિક્ષા

જો પારદાસે આપેલ સુખ દુઃખ બોગવતું પડે છે તેમ
માની શકાય તો પછી પોતાના કરેલા કર્મો નિર્ધાર થાય
છે એમ માનવું પડે જે વાત વાસ્તવિક નથી. (૩૦)

નિર્માર્જિતં કર્મ વિહાય દેહિનો ।

ન કોપિ કલ્યાણિ દદાતિ કિંચન ॥

વિચાર્યન્નેવમન્યમાનસઃ ।

પરો દદાતીતિ વિમુચ્ય શેષુભીમ્ ॥૬૧॥

મનુષ્યો પોતાના કર્મથી ઉપાહત કરેલ ક્ષણ બોગવે
છે. દોષપણ મનુષ્ય દોષી બીજાને દોષપણ આપતો નથી એવો
મનમાં દૃઢ વિચાર કરી ધ્યાન ધ્યાવે છે, તેઓ પોતાના
મનમાં બીજા દુઃખ આપી શકે છે તેવો વિચાર મનમાં
લાવી શકતા નથી. (૩૧)

યૈઃ પરમાત્માડમિતગતિવન્ધ્યઃ ।

સર્વવિવક્તો મૃગમનવદ્યઃ ॥

શશ્વદધીનો મનસિ લભન્તે ।

મુક્તિનિકેતં વિભવરં તે ॥૬૨॥

જો પરમાત્માને અમિતગતિ આચાર્યે વન્ધન કરેલું
છે તે પરમાત્માને સર્વ દોષથી રહિત તથા સર્વ પદાર્થથી
લિન્ન માની વારંવાર ધ્યાનમાં મનુષ્યો ધારે છે, તેઓ
જો મનમાં નિત્ય અનુભવ સાર સાથે ધ્યાન કરે તો આનન્દ-
કારી મોક્ષની લક્ષ્મીને પામે છે. (૩૨)

ભાવના દ્વાત્રિશિક્ષા

इति द्वात्रिंशतिवृत्तैः ।

परमात्मानमीक्षते ॥

योऽनन्यगतचेतस्को ।

यात्यसौ पदमव्ययम् ॥૩૩॥

જેઓ આવા બીજીસ શ્લોકો વડે પરમાત્માનું ધ્યાન
ધરે છે, તેઓ પોતાના મનને એકાગ્ર ચિત્તથી ધ્યાન પર
શકે છે અને પરમાત્મા રૂપ અવ્યયપદને પામે છે.(૩૩)

शान्तिः

शान्तिः

शान्तिः

